

N:o 49.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag angående ändring i vissa delar af strafflagen, lag angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum, lag angående villkorlig frigifning, lag angående villkorlig straffdom samt lag angående ändrad lydelse af 1, 2, 4, 5 och 7 §§ i lagen den 17 oktober 1900 om straffregister; gifven Stockholms slott den 2 februari 1906.

Under åberopande af bifogade i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga här vidfogade förslag till:

- 1) lag angående ändring i vissa delar af strafflagen;
- 2) lag angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum;
- 3) lag angående villkorlig frigifning;
- 4) lag angående villkorlig straffdom; samt
- 5) lag angående ändrad lydelse af 1, 2, 4, 5 och 7 §§ i lagen den 17 oktober 1900 om straffregister.

Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

KARL STAAFF.

Förslag

till

LAG

angående ändring i vissa delar af strafflagen.

Häri genom förordnas, att nedan nämnda delar af 2, 4 och 5 kap. strafflagen skola erhålla följande lydelse:

2 Kap.

2 §.

Dödsstraff skall å fängelsegård verkställas genom halshuggning. Förut gifves den dömda lämplig tid att sig till döden bereda. Innan han till afrättsplatsen utföres, skall domen där uppläsas. Vid afrättningen skola närvara fängelsets föreståndare, fångpredikant eller den, som beredt fånge till döden, fängelse- eller provinsialläkare, kronofogde eller magistratsledamot, af Konungens befallningshafvande förordnad tjänsteman, som förer protokoll öfver hvad därvid förekommer, samt andra personer, hvilka Konungens befallningshafvande tillkallar. Den kommun, inom hvars område afrättningen sker, äge ock utse högst tolf personer att afrättningen öfvervara. Den afrättades kropp varde i stillhet å närmaste begravningsplats jordfäst.

Dödsstraff skall ej verkställas å kvinna, som hafvande är, utan uppskjutas till dess hon efter barnsörden tillfrisknat; ej heller å den, som för sjukdom ej kan sig till döden bereda, innan med honom bättre varder.

Ej skall någon undergå dödsstraff, innan Konungen förordnat, att domen verkställas må.

3 §.

Straffarbete skall ådömas på lifstid, eller på viss tid ej under två månader eller öfver tio år utom i de fall, som i 4 kap. 5, 6 och 7 §§ sägas.

4 §.

Fängelse kan antingen omedelbart för brott ådömas, eller i stället för ålagda böter användas, om tillgång till deras gäldande saknas.

Fängelse, som omedelbart för brott ådömes, må ej i andra fall, än som i 4 kap. 5 och 7 §§ omtalas, sättas under en månad eller öfver två år.

Om fängelse, hvartill böter förvandlas, skils i 10 och 11 §§.

5 §.

Den, som straffarbete eller fängelse undergå skall, insättes i allmän straffinrättning; och varde med honom förfaret, såsom särskildt stadgadt är.

6 §.

Straffarbete på viss tid, ej öfver två år, kan ådömas med skärpning genom hårdt nattläger, minst fyra, högst trettio dagar af strafftiden, antingen enbart eller i förening, under högst sex dagar, med mörkt enrum.

Fängelse, som omedelbart för brott ålägges, kan ådömas med skärpning genom hårdt nattläger, minst två, högst tjugu dagar.

Ådömd skärpning tillämpas icke på kvinna, när hon hafvande är eller barn ammar; ej heller på annan, så länge han finnes ej kunna utan våda för hälsan skärpningen undergå.

Skärpning vare förfallen, där den ej kan före strafftidens slut verkställas.

7 §.

Straffskärpning, hvarom i 6 § är nämndt, må ådömas endast för uppsåtligt brott, som här sägs:

våld eller annan misshandel å person äfvensom försök att annan till lif eller hälsa skada, dock ej barnamord eller försök därtill, ej heller envig, utan att därvid förfarits svikligen;

begagnande af lifsfarligt vapen, såsom i 14 kap. 15 § sägs;

åtgärd till dödande eller fördrifvande af kvinnas foster, där brottet af annan än kvinnan begås;

annat brott än förut är nämndt, när däri ingår uppsåtlig våldsgärning å person eller hot, som innebär trängande fara;
brytande af hemfrid;
sådan skadegörelse å egendom, som i 19 kap. sägs.
Ej må till skärpning dömas, utan så är, att synnerlig råhet eller ondska genom brottet ådagalagts.

4 Kap.

1 §.

Innefattar en handling flera brott, och är straffet å ettdera svårare, än å annat; då skall det svåraste straffet ådömas: är hvardera brottet belagdt med samma straff; varde det straff ådömdt. I båda dessa fall skall brott, för hvilket särskildt straff ej ådömes, betraktas såsom försvårande omständighet; och må, där någotdera brottet är sådant, som i 2 kap. 7 § sagdt är, kunna till skärpning dömas. Är någotdera brottet belagdt med förlust af ämbete eller påföljd, som i 2 kap. 15, 19 eller 20 § omtalas; varde ock den förlust eller påföljd ådömd.

Där en handling innefattar brott, som i särskilda afseenden med olika straff belagdt är; vare ock lag, som i denna § sägs.

2 §.

Har någon föröfvat flera brottsliga handlingar, och stå de ej till hvarandra i det sammanhang, att de innefatta fortsättning af en och samma förbrytelse, utan äro, hvar för sig, till särskilda brott att hänföra; då skall, ändå att brotten af samma slag äro, domstolen utsätta de särskilda straff, som å hvarje brott följa bort, och därefter, i händelse någon förändring af straffen, efter hvad i 4, 5, 6, 7 eller 8 § sägs, skall äga rum, därom meddela erforderliga bestämmelser.

8 §.

Är af straff, som med hvarandra förenas, någotdera förbundet med skärpning; varde den tilläpåd: äro två eller flera af straffen med skärpning förbundna, tillämpas den skärpning, som svårast är, eller, där skärpningarna äro lika svåra, en af dem.

En dags skärpning med mörkt enrum anses svara mot två dagars skärpning endast genom hårdt nattläger; och varde, där skärpningar finnas efter sådan grund lika svåra, skärpningen med mörkt enrum tillämpad.

Går i fall, som här är sagdt, strafftiden öfver två år, vare skärpningen förfallen.

9 §.

Nu kan så hända, att någon, sedan han blifvit till straff för ett brott dömd, varder öfvertygad att förut hafva föröfvat annat brott; då skall straffet så bestämmas, som hade han på en gång varit för båda brotten lagförd; och varde, vid straffets tillämpning, afräknadt hvad han af det honom förut ådömda straff redan kan hafva utstått.

10 §.

Har någon, sedan han blifvit till straff dömd, men innan han det till fullo undergått, föröfvat nytt brott; då bör straffet för detta brott, med iakttagande af de här ofvan stadgade grunder, af domstolen förenas eller sammanläggas med det förra straffet eller, om detta var till någon del verkställdt, då det nya brottet begicks, med hvad af samma straff då återstod; och skall å det sålunda bestämda straffet afräknas hvad af förra straffet eller sagda återstod däraf kan vara verkställdt efter det nya brottets föröfvande.

11 §.

Äro i fall, då från ådömdt straff skall afräknas straff, som redan verkställts, båda straffen förbundna med skärpning, varde verkställd skärpning jämväl afräknad från den senare ådömda i enlighet med de i 8 § för jämförelse mellan olika skärpningar stadgade grunder.

12 §.

Har den, som är för brott tilltalad, varit för något brott, hvarom i målet rannsakats, i häkte hållen, och dömes han i det mål till frihetsstraff på viss tid eller till böter, må domstolen, om med hänsyn till omständigheterna så pröfvas skäligt, förordna, att straffet skall anses till viss del eller helt och hållet verkställdt genom den dömdes hållande i häkte.

Ej må dock frihetsstraff, som omedelbart ådömes, anses verkställdt till större del än som mot häktningstiden svarar, då en dags häkte räknas lika med en dags fängelse samt i öfrigt de grunder tillämpas, hvilka för en straffarts förvandling till annan äro stadgade.

Föres i högre rätt klagan angående ådömdt straff, vare den rätt ej bunden af den lägre domstolens beslut i fråga om tillgodoräknande af häktningstid, ändå att talan emot beslutet ej fullföljes.

13 §.

Förekomma till verkställighet på en gång flera domar, hvarigenom samma person blifvit till straff dömd, och äro straffen af beskaffenhet, att de, efter ty förut är sagdt, ej kunna, jämte hvarandra, verkställas; förordne Konungens befallningshafvande, huru straffen skola sammanläggas.

14 §.

Där lagen utsätter särskildt straff för den, som ånyo begår brott, skall det straff ej ådömas, utan då sådant återfall skett sedan den brottslige till fullo undergått det för förra brottet honom ådömda straff.

Ej heller må, ändå att straffet för det förra brottet var till fullo verkställdt, till särskildt straff för återfall dömas, där den straffade, sedan verkställigheten afslutades och innan det nya brottet föröfvades, under en tid af tio år hvarken begått gärning, som i förhållande till det förra brottet utgör återfall, eller för sådan gärning undergått bestraffning. Vid tillämpning af hvad sålunda är föreskrifvet skall hvarje gärning, som innefattar stöld, snatteri, inbrott, rån eller försök därtill, i förhållande till annan sådan gärning anses utgöra återfall.

15 §.

Föröfvar den, som till straffarbete på lifstid dömd är, brott, som dödsstraff ej medförer; varde straffet skärpt genom hans inneslutande i mörkt enrum på högst tjuguen dagar; och må denna skärpning, i svårare fall, verkställas tre gånger, dock med minst tre månaders uppehåll emellan hvar gång.

5 Kap.

17 §.

Är någon, genom laga kraft ägande dom, fälld till straff, som ej svårare är än straffarbete i två år, och verkställes ej domen inom tio år sedan den gafs, vare straffet förfallet. Huru ådömdt straff tidigare kan vara förfallet, därom stadgas i särskild lag angående villkorlig straffdom.

Denna lag skall lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1907.

Förslag

till

LAG

angående straffarbets och fängelsestraffs verkställande i enrum.

Med upphäfvande af lagen angående straffarbets och fängelsestraffs verkställande i enrum den 29 juli 1892 stadgas som följer:

1 §.

Den, som är dömd till straffarbete, skall, såvidt ske kan, hållas i enrum hela strafftiden, där denna icke öfverstiger tre år, och, där strafftiden är längre, de tre första åren.

2 §.

Är någon enligt 1 § till fullgörande af straffarbete, som blifvit honom på viss tid ådömdt, i enrum insatt, och varder han, innan det straff fullbordadt är, för annat brott dömd till ytterligare straffarbete; då skall, i fråga om sättet för straffens verkställighet, iakttagas, att den sammanlagda tid, under hvilken han må i enrum hållas, icke får öfverstiga tre år, där ej verkställighet sker under förhållande, som i 9 § sägs.

3 §.

Är någon dömd till straffarbete med skärpning, bör skärpningen verkställas vid strafftidens början; och skall efter hvar tionde dag göras tio dagars afbrott i skärpningen.

Skall skärpning till någon del ske med mörkt enrum, bör skärpningen i denna del, såvidt omständigheterna medgifva, verkställas först.

Föreligger för verkställighet af straffskärpning sådant hinder, som i 2 kap. 6 § strafflagen omförmäles, skall med skärpningen anstå, så länge

hindret fortfar; dock att hinder för vistelse i mörkt enrum ej må uppehålla skärpningen i öfrigt längre, än att denna kan före strafftidens slut fullbordas.

4 §.

Den, som undergår straffarbete i enrum, skall hållas till det arbete, hvarpå tillgång finnes. Till andel i inkomst för arbetet äge han ej rätt; dock kan för flit och ordentlighet i arbetet i förening med godt uppförande arbetspremie honom tilldelas. Ej må han förskaffa sig eller emottaga underhåll, beklädnad eller annat utöfver hvad honom vid straffinrättningen bestås. Bref eller bud till eller från annan person inom eller utom fängelset må icke af fången afsändas eller emottagas, utan att fängelsets styresman, efter pröfning i hvarje fall, lämnar tillstånd därtill.

Af annan än fångvaktare, vid fängelset anställd läkare eller präst samt de personer, som öfver fängelset hafva uppsikt eller där, till följd af tjänstebefattning eller Fångvårdsstyrelsens beslut, äga tillträde, må fången ej emottaga besök, med mindre fängelsets styresman pröfvar omständigheter af särskild vikt föranleda till undantag.

Sedan tre månader från straffets början förflutit, må oberoende af omständigheter, hvarom nyss är sagdt, tillstånd meddelas fånge, hvilken ej undergår straffskärpning, att emottaga besök af maka, föräldrar, barn, syskon eller andra närstående, där ej ordningen eller säkerheten i fängelset kan därigenom äfventyras eller besöket anses eljest kunna verka skadligt. Anmälan om sådant besök skall ske hos fängelsets styresman, som skall för besök bestämna lämplig tid samt, om han så aktar nödigt, förordna, att under besöket någon af fångbetjäningen skall vara tillstädes.

5 §.

Fängelse skall, ehvad straffet blifvit omedelbart för brott eller såsom förvandlingsstraff i stället för ådömda böter ålagdt, på sådant sätt verkställas, att fången, såvidt ske kan, förvaras i enrum.

6 §.

Är någon dömd till fängelse med skärpning, skall i fråga om skärpningsens verkställande iakttagas i tillämpliga delar hvad i 3 § stadgats.

7 §.

Då fånge undergår antingen omedelbart för brott ålagdt fängelse eller därmed förenadt fängelse, hvartill ådömda böter förvandlats, är han pliktig sysselsätta sig med lämpligt arbete. Sådant arbete må han själf förskaffa sig, och äger han, där arbetet medför inkomst, behålla denna för egen räkning; dock bör fängelsets styresman tillse, att denna rätt ej missbrukas till brottsliga företag. Begagnar fången sig icke af nämnda rätt, skall arbete i mån af tillgång lämnas honom, och tilldelas honom af arbetsinkomsten andel enligt särskilda bestämmelser.

Vill och kan fången förskaffa sig underhåll eller bekvämlighet, utöfver hvad i fängelset består, vare det tillätet, såvida ordningen eller säkerheten inom fängelset därigenom icke störes; dock må han ej bereda sig eller emottaga bättre underhåll eller större bekvämlighet, än som är förenligt med måttlighet och enkelhet. Undergår han straffskärpning, som i 6 § omtalas, må han därunder ej åtnjuta bekvämlighet, som är ägnad att upphäfva eller mildra skärpningen.

Fångens maka, föräldrar, barn eller syskon må honom i fängelset besöka; likväl skall anmälan därom förut ske hos fängelsets styresman, som skall för besök bestämma lämplig tid samt, om han så aktar nödigt, förordna, att under besöket någon af fångbetjäningen skall vara tillstädes. Af andra än nu nämnda personer samt de i 4 § andra stycket omförmälda, må fången ej utan styresmannens tillstånd emottaga besök. Ej heller må han utan dennes tillstånd emottaga eller afsända bref; dock att, där brefvet rörer allenast fångens enskilda angelägenheter, tillstånd ej må vägras, med mindre brefvet är ohöfviskt eller innehåller något, hvaraf ordningen eller säkerheten inom fängelset kan äfventyras. Undergår fången straffskärpning, tillämpas i fråga om besök de i 4 § andra stycket meddelade bestämmelser.

8 §.

Skall någon undergå fängelse, hvartill ådömda böter förvandlats, och varder förvandlingsstraffet icke med annat fängelse sammanlagdt, vare fången skyldig utföra tjänligt arbete, hvarpå tillgång finnes, och må ersättning därför honom icke tillkomma.

Underhåll eller bekvämlighet, utöfver hvad honom vid straffinrättningen består, må han icke förskaffa sig eller emottaga.

Beträffande rättighet för fången att emottaga och afsända bref eller bud samt emottaga besök gälle hvad i sådant afseende är i 7 § stadgadt om den, som undergår fängelse utan straffskärpning.

9 §.

Varder någon, som på grund af stadgande i särskild lag blifvit från straffarbete villkorligt frigifven, därefter i straffanstalt insatt för att utstå återstoden af straffet; då skall i fråga om verkställigheten så förfaras, som vore det nytt straff.

10 §.

I fråga om hvad ytterligare i afseende å ensamhetsfångars vård, arbete och behandling skall iakttagas samt hvad i öfrigt till ordning vid ensamhetsfångelse och tillsyn därå hörer, gälle hvad därom är eller framdeles kan blifva föreskrifvet.

Denna lag länder till efterrättelse från och med den 1 januari 1907. Straff, som före nämnda dag begynt verkställas, skall fullbordas enligt dittills gällande bestämmelser; och skall hvad i lagen den 29 juli 1892 stadgats om afdrag å strafftid, när straffarbete verkställas i enrum, fortfarande tillämpas vid verkställighet af straffarbete, som blifvit ådömdt i mål, däri första domstol gifvit slutligt utslag före utgången af år 1906.

Förslag

till

LAG

angående villkorlig frigifning.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Har den, som undergår straffarbete på viss tid, utstått två tredjedelar af straffet, och utgör den tid, under hvilken straffet är verkställt eller, på grund af domstols förordnande, som i 4 kap. 12 § strafflagen sägs, skall anses verkställt, minst två år, må, där omständigheterna göra sannolikt, att den dömda på fri fot skall förhålla sig väl, villkorlig frigifning med hans begifvande kunna äga rum, på sätt i denna lag sägs.

Hvad nu är stadgadt må ock å den, som undergår fängelse, tillämpas, där fängelsetiden, till följd af förening af straff, öfverstiger två år.

2 §.

Den, som villkorligt frigifves, vare under så lång tid, som vid frigifningen återstår af straffet, men i hvarje fall minst ett år, underkastad särskild tillsyn och skall under denna tid vara pliktig att icke allenast föra ett ordentligt och ostraffligt lefverne, undvika skadligt umgänge samt bemöda sig om utväg till försörjning på lofligt sätt, utan äfven ställa sig till noggrann efterrättelse de särskilda föreskrifter, som vid frigifningen eller därefter på grund af denna lag honom meddelas.

3 §.

Åsidosätter den frigifne något af hvad, efter ty i 2 § sagdt är, honom åligger, kan den frihet, som honom medgifvits, återkallas; och skall han,

i händelse af återkallelse, ånyo intagas i allmän straffinrättning för att utstå den del af straffet, som icke vid frigifningen var verkställd.

Huru i visst fall villkorlig frihet skall till följd af ny straffdom vara förverkad, därom stadgas i 13 §.

4 §.

Har prøfvotid, hvarom i 2 § förmåles, gått till ända, utan att den villkorliga friheten återkallats eller den frigifne på grund af förhållande, som till återkallelse leder, blifvit häktad, och föreligger ej heller fall, som i 13 § sägs, vare så ansedt, som hade straffet vid frigifningen till fullo aftjänats; dock att jämte straffet ådömd påföljd enligt 2 kap. 19 § strafflagen ej upphör före prøfvotidens utgång.

5 §.

I fråga, huruvida villkorlig frigifning medgifvas må, skall tagas i betraktande:

beskaffenheten af brott, hvarför bestraffning ålagts, orsakerna till brottet och omständigheterna vid detsamma;

den dömdes tidigare vandel;

uppförandet under fängelsetiden och hvad för öfrigt kan lända till upplysning om hans sinnesriktning vid den tid, då frigifning ifrågasättes;

de förhållanden, i hvilka den dömda skulle komma att försättas efter frigifningen, huruvida beskydd erbjudes af enskild person, förening eller på annat sätt, eller om ändock finnes grundad utsikt till loflig utkomst.

6 §.

Om villkorlig frigifning förordnar Konungen.

Framställning om sådan frigifning göres hos Fångvårdsstyrelsen, som med eget yttrande öfverlämnar framställningen till Konungen.

7 §.

För den, som villkorligt frigifves, utfärdas af Fångvårdsstyrelsen frihetspass, däri, såvidt icke i beslutet om frigifning är annorlunda stadgadt, honom förelägges: att begifva sig till den ort, inom hvilken han skall äga att under prøfvotiden vistas, och efter framkomsten till påteckning uppvisa passet hos den, som skall öfver den frigifne utöfva tillsyn, allt i enlighet

med de närmare föreskrifter, som i passet meddelas; att hos tillsyningsmannen göra anmälan om bostad samt ombyte däraf; att vid påfordran inställa sig hos tillsyningsmannen samt angående sin sysselsättning och öfriga förhållanden lämna de upplysningar, som af denne äskas; samt att ej utan särskildt skriftligt medgifvande uppehålla sig utom den anvisade vistelseorten.

I passet skall jämväl införas fullständig underrättelse om hvad den frigifne i öfrigt, likvärdigt 2 § eller till följd af särskild bestämmelse i frigifningsbeslutet, skall hafva att under pröfvotiden iakttaga, så ock om påföljden, därest han åsidosätter hvad honom enligt passet åligger.

Den, som frigifvits, vare pliktig att vid anfordran uppvisa passet för polismyndighet.

8 §.

Tillsyningsman, som i 7 § sägs, vare på landet länsman och i stad polismästare eller, där sådan ej finnes, stadsfiskal; dock må i stället annan tjänlig person kunna för viss ort eller, därest det af frigifningsbeslut eller eljest af omständigheterna föranledes, för visst fall af Konungens Befallningshafvande förordnas.

9 §.

Tillsyningsman har att, i den mån omständigheterna tillstådja, vaka öfver den frigifnes uppförande och söka befordra hvad som kan lända till hans upprättande.

Då den frigifnes sysselsättning eller andra förhållanden kräfvat, att han, dagligen eller tidtals, under en del af dagen uppehåller sig utom den anvisade vistelseorten, må lof därtill af tillsyningsmannen meddelas. Tillstånd att vistas å annan ort må ock eljest af tillsyningsman beviljas, när giltiga skäl därtill äro, dock hvarje gång för högst tio dagar. Sökes i sistnämnda fall tillstånd för längre tid eller begär den frigifne att få till annan ort afflytta, anmäla tillsyningsmannen frågan, efter behörig utredning, hos Konungens Befallningshafvande, som i ärendet besluter. Angående lämnadt medgifvande skall i hvarje fall å frihetspasset göras anteckning, som, därest den afser afflyttning till annan ort, jämväl skall innehålla de af Konungens Befallningshafvande i fråga därom meddelade närmare föreskrifter.

Tillsyn bör så anordnas, att den frigifne icke onödigt störes i sin lofliga verksamhet eller utsättes för allmän uppmärksamhet.

10 §.

Angående återkallelse af villkorligt medgifven frihet beslutes af Konungens Befallningshafvande i det län, där tillsynen utöfvas.

Anser tillsyningsman den frigifne hafva åsidosatt något af hvad enligt 2 § honom åligger, insände till Konungens Befallningshafvande anmälan därom jämte nödig utredning. Blifver den frigifne för brott ställd under tilltal vid domstol, varde det af tillsyningsman för Konungens Befallningshafvande tillkännagifvet.

Skulle Konungens Befallningshafvande finna sådana omständigheter vara för handen att, oaktadt den frigifne åsidosatt något af hvad enligt 2 § honom åligger, återkallelse icke skäligen bör äga rum, kan Konungens Befallningshafvande låta tilldela honom varning.

11 §.

Afviker den frigifne från anvisad vistelseort eller gör han sig skyldig till uppförande, som innebär våda för allmän ordning eller säkerhet, må han häktas i afbidan på vidare förordnande. Af Konungens Befallningshafvande må sådan häktning ock eljest beslutas, där omständigheterna finnas därtill föranleda. Polismyndighet, som verkställt häktning enligt denna paragraf, åligger att därom sist påföljande dag till Konungens Befallningshafvande insända underrättelse.

12 §.

Har Konungens Befallningshafvande återkallat villkorligt medgifven frihet, och vill den frigifne söka ändring i beslutet, äger han inom åttonde dagen efter det beslutet honom delgifvits till Konungens Befallningshafvande eller till tillsyningsman vid häkte, där han förvaras, ingifva sina till Konungen ställda besvär. Är klaganden häktad och behöfver han biträde vid besvärens författande, foge Konungens Befallningshafvande eller tillsyningsmannen vid häktet anstalt, att det erhålles. Besvär, som ingifvits till tillsyningsman, insände han ofördröjligen till Konungens Befallningshafvande.

Inkomna besvär åligger Konungens Befallningshafvande att, så fort ske kan, till Konungens nedre justitierevision insända tillika med de till målet hörande handlingar.

Har den frigifne blifvit häktad, skall i fråga om beslutets verkställighet före besvärstidens utgång i tillämpliga delar lända till efter-

rättelse hvad särskildt finnes stadgadt angående verkställighet af straff, ådömdt genom utslag, som ej vunnit laga kraft.

Konungens Befallningshafvandes beslut angående varning må ej öfverklagas.

13 §.

Varder den frigifne under pröfvotiden för brott dömd till straffarbete eller fängelse, skall domstolen tillika förklara den villkorligt medgifna friheten förverkad. Har han före pröfvotidens utgång blifvit för brottet häktad, vare lag samma, ändå att han senare dömes.

14 §.

Har någon blifvit villkorligt frigifven, och har ej friheten återkallats eller förklarats förverkad; skola innan pröfvotiden gått till ända honom ålagda böter förvandlas, då skall förvandlingen ske oberoende af det förra straffet.

15 §.

De närmare föreskrifter, som för tillämpning af denna lag erfordras angående hvad som åligger tillsyningsman, som i 7 § sägs, och hvad därmed har gemenskap, meddelar Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1907.

Förslag
till
LAG
angående villkorlig straffdom.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Dömes någon till straffarbete, ej öfver tre månader, eller fängelse, ej öfver sex månader, äge domstolen, när giltiga skäl därtill äro, förordna, att med straff, som nu är nämndt, skall anstå och att på villkor, som i denna lag angifvas, skall bero, huruvida straffet skall gå i verkställighet.

Villkorlig dom, som här sägs, må ej brukas, där den tilltalade under de tio år, hvilka närmast föregått brottet, blifvit dömd till straffarbete eller fängelse eller under samma tid undergått dylikt straff, som blifvit honom tidigare ådömdt.

Vid pröfning, om skäl äro till villkorlig dom, skall främst komma under öfvervägande, huruvida antagas kan, att den tilltalade skall utan straffets undergående låta sig rättas. Härvid skall tillses, om tillfälle finnes till uppfostran eller handledning för den, som däraf är i behof, och i öfrigt göras afseende å den tilltalades tidigareandel, de omständigheter, som drifvit honom till brottet, hans beredvillighet att erkänna detsamma och godtgöra skada, hans uppförande i öfrigt samt hans lefnadsförhållanden. Bland öfriga omständigheter skall i synnerhet tagas i betraktande, huruvida, med anledning af den tilltalades ungdom, honom åliggande försörjningsplikt eller annat förhållande, fara är, att straffets utkräfvande skulle medföra påföljder af särskildt menlig beskaffenhet.

2 §.

Hvad i 1 § är stadgadt må, där straffet bestämmes till böter, ock å det straff kunna tillämpas, dock ej i annat fall, än där anledning är, att den tilltalade till följd af fattigdom och bristande förvärfsförmåga skulle nödgas aftjäna böterna med frihetsstraff.

3 §.

Ådömas böter jämte frihetsstraff, som i 1 § sägs, må anstånd enligt denna lag kunna lämnas med båda straffen eller ock med frihetsstraffet, men ej med bötesstraffet allena; och äge, där anstånd beviljas, sammanläggning af böterna med frihetsstraff ej rum.

4 §.

Begår den, som genom villkorlig dom undfått anstånd med straff, inom tre år efter domen brott, och varder han därför till straffarbete eller fängelse dömd; då skall anståndet tillika af domstolen förklaras förverkadt. Dömes han till annat straff, må anståndet förklaras förverkadt, där brottens sammanhang eller likartade beskaffenhet finnes därtill föranleda.

Förverkas ej anståndet, på sätt nu är nämndt, och kommer ej heller af orsak, som i 5 § sägs, ny dom, vare straffet förfallet.

5 §.

Varder den, som för begånget brott erhållit villkorlig dom, öfvertygad att hafva före domen föröfvat annat brott, då skall, vid bestämmande jämlikt 4 kap. 9 § strafflagen af straff för brotten, ock förordnas, huruvida anstånd enligt denna lag må äga rum.

6 §.

Där straff ådömes efter 25 kap. strafflagen eller efter strafflagen för krigsmakten, må ej villkorlig dom i fråga om det straff brukas.

Ej heller skall hvad i denna lag är stadgadt angående meddelande af villkorlig straffdom hafva afseende å straff, som ådömes för förbrytelse emot tryckfrihetsförordningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1907 men skall ej af högre rätt tillämpas i mål, som blifvit vid första domstol före sagda dag afdömdt.

Förslag

till

LAG

angående ändrad lydelse af 1, 2, 4, 5 och 7 §§ i lagen den 17 oktober
1900 om straffregister.

Häri genom förordnas, att 1, 2, 4, 5 och 7 §§ i lagen den 17 oktober 1900 om straffregister skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

I Justitiedepartementet skall finnas straffregister, innehållande uppgifter, som i denna lag stadgas, angående dem, som genom utslag af rikets domstolar

1. blifvit dömda till dödsstraff, straffarbete eller fängelse eller för snatteri till böter, eller
2. förklarats ovärdiga att i rikets tjänst nyttjas eller att föra andras talan inför rätta, eller
3. erhållit villkorlig straffdom, eller
4. blifvit för brott ställda under framtiden.

2 §.

1 mom. För enhvar, om hvilken blifvit så dömdt, som i 1 § sägs, skall från domstolen till registret lämnas särskild uppgift, innefattande upplysning om den dömdes namn och hvad i öfrigt må erfordras till hans betecknande samt om förbrytelsen och domen.

2 mom. Beträffande den, som för brott erhållit villkorlig dom, skall, där han sedermera af domstol, i sammanhang med pröfning af åtal för annat brott, förklarats skola undergå straff för det förra brottet, därom till registret lämnas uppgift, ehvad straffet är.

3 mom. Har den, som från straffanstalt lösgifvits enligt lagen angående villkorlig frigifning, därefter blifvit före utgången af den för honom bestämda pröfvotid för brott häktad, skall uppgift därom lämnas till registret från den domstol, där åtalet efter häktningen först förevarit. Om åtalets utgång skall ock i hvarje fall från domstol, som i målet dömt, uppgift till registret lämnas.

4 mom. Om beslut, hvarigenom villkorligt medgifven frihet blifvit återkallad, skall från Konungens befallningshafvande lämnas uppgift till registret.

4 §.

Varder i mål, däri blifvit så dömdt, som i 1 § sägs, den dömde af högre rätt från ansvar befriad eller ock genom dom, som ej är villkorlig, ansedd skyldig allenast till annat ansvar, än i 1 eller 2 punkten af samma § afses, skall om domen lämnas uppgift till registret.

Lag samma vare, där beslut, hvarom i 2 § 2 mom. förmäles, varder af högre rätt häfdt.

Där Konungen fastställer eller upphäfver beslut, hvarigenom villkorligt medgifven frihet blifvit återkallad, eller af nåd efterskänker eller mildrar straff eller annan påföljd, hvarom straffregistret skall innehålla upplysning, varde jämväl därom uppgift till registret meddelad.

5 §.

Fångvårdsstyrelsen åligge att hvarje månad till registret lämna uppgift å dem, som under den närmast föregående månaden från straffanstalterna frigifvits efter utstånden bestraffning för stöld, snatteri, inbrott, rån eller försök därtill eller ock för annat brott, när det medfört förlust af medborgerligt förtroende. Därjämte skall hvarje år före januari månads utgång från Fångvårdsstyrelsen insändas förteckning å de i straff- och tvångsarbetsanstalterna intagna personer, som under näst föregående året affidit.

Af Fångvårdsstyrelsen skall likaledes till registret lämnas uppgift om villkorlig frigifning af fånge med angifvande af den återstående strafftidens längd.

7 §.

Straffuppgift skall afskiljas ur registret, därest den dömde, enligt vunen upplysning, genom högre rätts laga kraft ägande dom blifvit från ansvar befriad, eller ock ansedd skyldig

allenast till annat ansvar än i 1 eller 2 punkten af 1 § afses, samt domen ej är villkorlig;

då genom den i 5 § föreskrifna förteckning eller annorledes vunnits tillförlitlig upplysning, att den dömda affidit; samt
då nittio år förflutit från den dömdes uppgifna födelseår.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1907.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet
å Stockholms slott lördagen den 26 mars 1904*

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: ODELBERG,
 HUSBERG,
 PALANDER,
 WESTRING,
 RAMSTEDT,
 BERGER,
 MEYER,
 VON FRIESEN,
 VIRGIN.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Berger anmälde i underdånighet dels de af särskilda kommitterade upprättade förslag till lag angående ändring i vissa delar af strafflagen, lag angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum, och lag angående villkorlig frigifning, öfver hvilka förslag Konungens samtliga befallningshafvande äfvensom fängvårdsstyrelsen blifvit hörde och afgifvit utlåtanden, hvarjämte medicinalstyrelsen inkommit med infordradt utlåtande öfver de i förstnämnda två förslag förekommande bestämmelser om straffskärpning och om förvandlingsstraff för böter;

och dels af samma kommitterade utarbetade förslag till lag angående villkorlig straffdom, och lag angående ändrad lydelse af 1, 2, 4, 5 och 7 §§ i lagen om straffregister den 17 oktober 1900.

Efter att hafva redogjort för förslagens innehåll yttrade departementschefen:

»Sedan dessa förslag afgifvits till justitiedepartementet, har Eders Kungl. Maj:t låtit den 24 juli 1903 utfärda lag om sådan ändrad lydelse af 4 kapitlet 8 och 9 §§ strafflagen, att, jämte det de i nämnda lagrum innehållna stadganden sammanförts i 8 §, i 9 § intagits bestämmelser om tillgodoräknande i vissa fall för den, som dömes till straff, af tid, hvarunder han hållits i häkte. Enär dessa nya bestämmelser icke röna inverkan af nu föreslagna stadganden och följaktligen böra jämte dem gälla, men förslaget till lag angående ändring i vissa delar af strafflagen innebär förändrad lydelse af 9 § i 4 kapitlet, har jag låtit vidtaga den ändring i samma förslag, att hvad sistnämnda lagrum för närvarande innehåller upptagits såsom 12 § i 4 kapitlet, med föranledande hvaraf nummerbe-teckningen å de föreslagna 12—14 §§ i samma kapitel ändrats till öfverensstämmelse härmed.»

Departementschefen hemställde härefter, att, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmåler, högsta domstolens utlåtande måtte genom note ur protokollet inhämtas såväl öfver det sålunda jämkade förslaget till lag angående ändring i vissa delar af strafflagen, hvilket förslag under litt. A finnes bilagdt detta protokoll, som ock öfver ofvanberörda af kommitterade afgifna förslag till

lag angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum,
lag angående villkorlig frigifning,
lag angående villkorlig straffdom, och
lag angående ändrad lydelse af 1, 2, 4, 5 och 7 §§ i lagen om straffregister den 17 oktober 1900.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i nåder lämna bifall.

Ur protokollet

Erik Ölander.

Förslag

till

LAG

angående ändring i vissa delar af strafflagen.

Härigenom förordnas, att nedan nämnda delar af 2 och 4 kap. strafflagen skola erhålla följande lydelse:

2 Kap.

2 §.

Dödsstraff skall å fängelsegård verkställas genom halshuggning. Förut gifves den dömda lämplig tid att sig till döden bereda. Innan han till afrättsplatsen utföres, skall domen där uppläsas. Vid afrättningen skola närvara fängelsets föreståndare, fängpredikant eller den, som beredt fånge till döden, fängelse- eller provinsialläkare, kronofogde eller magistratsledamot, af Konungens befallningshafvande förordnad tjänsteman, som förer protokoll öfver hvad därvid förekommer, samt andra personer, hvilka Konungens befallningshafvande tillkallar. Den kommun, inom hvars område afrättningen sker, äge ock utse högst tolf personer att afrättningen öfvervara. Den afrättades kropp varde i stillhet å närmaste begravningsplats jordfäst.

Dödsstraff skall ej verkställas å kvinna, som hafvande är, utan uppskjutas till dess hon efter barnsörden tillfrisknat; ej heller å den, som för sjukdom ej kan sig till döden bereda, innan med honom bättre varder.

Ej skall någon undergå dödsstraff, innan Konungen förordnat, att domen verkställas må.

3 §.

Straffarbete skall ådömas på lifstid, eller på viss tid ej under två månader eller öfver tio år utom i de fall, som i 4 kap. 5, 6 och 7 §§ sägas.

4 §.

Fängelse kan antingen omedelbart för brott ådömas, eller i stället för ålagda böter användas, om tillgång till deras gäldande saknas.

Fängelse, som omedelbart för brott ådömes, må ej i andra fall, än som i 4 kap. 5 och 7 §§ omtalas, sättas under en månad eller öfver två år.

Om fängelse, hvartill böter förvandlas, skils i 10 och 11 §§.

5 §.

Den, som straffarbete eller fängelse undergå skall, insättes i allmän straffinrättning; och varde med honom förfaret, såsom särskildt stadgadt är.

6 §.

Straffarbete på viss tid kan ådömas med skärpning genom hårdt nattläger, minst fyra, högst trettio dagar af strafftiden, antingen enbart eller i förening, under högst sex dagar, med mörkt enrum.

Fängelse, som omedelbart för brott ålägges, kan ådömas med skärpning genom hårdt nattläger, minst två, högst tjugu dagar.

Ej må tid för straffskärpning i något fall sättas öfver en femtedel af hela strafftiden.

Om afbrott, under det skärpning verkställes, är särskildt stadgadt.

Skärpning tillämpas icke på kvinna, när hon hafvande är eller barn ammar; ej heller på annan, så länge han finnes ej kunna utan våda för hälsan skärpningen undergå. Skärpning vare förfallen, där den ej kan före strafftidens slut verkställas.

7 §.

Straffskärpning, hvarom i 6 § är nämndt, må ådömas endast för uppsåtligt brott, som här sägs:

våld eller annan misshandel å person äfvensom försök att annan till lif eller hälsa skada, dock ej barnamord eller försök därtill, ej heller envig, utan att därvid förfarits svikligen;

begagnande af lifsfarligt vapen såsom i 14 kap. 15 § sägs;
 åtgärd till dödande eller fördrifvande af kvinnas foster, där brottet
 af annan än kvinnan begås;
 annat brott, än förut är nämndt, när däri ingår uppsåtlig våldsgärning å person eller hot, som innebär trängande fara;
 brytande af hemfrid;
 sådan skadegörelse å egendom, som i 19 kap. sägs, så ock annan brottslig handling, hvarom där förmåles.

Ej må till skärpning dömas, utan så är, att synnerlig råhet, ondska eller förhärdelse genom brottet ådagalagts, och det straff, som gärningen förskyllt, är till tiden så kort, att det anses ej utan slik skärpning skola å den brottslige öfva tillbörlig verkan.

9 §.

Ej må i mät för böter tagas den sakfälldes enda fasta egendom, hvaraf han sin nödiga bergning hafver; ej nödig bostad; ej till jordbruket nödiga lösören eller hvad den sakfälde eljest till sin närings bedrivande behöfver; ej nödiga gång- och sängkläder för den sakfälde, hans hustru och oförsörjda barn; ej heller af det förråd, som i huset finnes, hvad till hans och hans husfolks underhåll i en månads tid erfordras.

Är annan tillgång, men förslår den ej till böternas fulla gäldande; då skall ej heller den utmätas.

Nu vill den sakfälde gälda en del af böterna; vare minsta afbetalning fem riksdaler. Finnes den, som afbetalning gjort, ej äga tillgång, som må för böterna i mät tagas, och äskar han sist vid utmätningsförrättningen rådrum för vidare betalning; hafve tid trettio dagar efter förrättningen. Gör han under den tid ånyo afbetalning, och uppgår sammanlagda beloppet af hvad guld det blifvit till hälften af böterna eller, där böterna gå öfver femtio riksdaler, till minst tjugufem riksdaler; hafve ytterligare tid trettio dagar.

10 §.

Saknas hos den, som blifvit till böter fälld, tillgång till deras fulla gäldande, skall hvad oguldet är, utom i fall, som i 11 § och 4 kap. 7 § nämnas, till fängelse vid inskränkt kost förvandlas.

Vid sådan förvandling svare tre dagars fängelse emot böter, icke öfverstigande tio riksdaler samt hvarje följande dags fängelse under de

närmaste nio dagarna emot tio riksdalers böter, under de nästa tio dagarna emot tjugufem riksdalers böter och under de därpå följande dagarna emot femtio riksdalers böter, dock med iakttagande att fängelsestraffet ej må sättas öfver trettio dagar; så att

böter, icke öfverstigande 10 r:dr, svara emot 3 dagars fängelse vid inskränkt kost;

»	»	»	»	20	»	»	»	4	»	»	»	»	»
»	»	»	»	30	»	»	»	5	»	»	»	»	»
»	»	»	»	40	»	»	»	6	»	»	»	»	»
»	»	»	»	50	»	»	»	7	»	»	»	»	»
»	»	»	»	60	»	»	»	8	»	»	»	»	»
»	»	»	»	70	»	»	»	9	»	»	»	»	»
»	»	»	»	80	»	»	»	10	»	»	»	»	»
»	»	»	»	90	»	»	»	11	»	»	»	»	»
»	»	»	»	100	»	»	»	12	»	»	»	»	»
»	»	»	»	125	»	»	»	13	»	»	»	»	»
»	»	»	»	150	»	»	»	14	»	»	»	»	»
»	»	»	»	175	»	»	»	15	»	»	»	»	»
»	»	»	»	200	»	»	»	16	»	»	»	»	»
»	»	»	»	225	»	»	»	17	»	»	»	»	»
»	»	»	»	250	»	»	»	18	»	»	»	»	»
»	»	»	»	275	»	»	»	19	»	»	»	»	»
»	»	»	»	300	»	»	»	20	»	»	»	»	»
»	»	»	»	325	»	»	»	21	»	»	»	»	»
»	»	»	»	350	»	»	»	22	»	»	»	»	»
»	»	»	»	400	»	»	»	23	»	»	»	»	»
»	»	»	»	450	»	»	»	24	»	»	»	»	»
»	»	»	»	500	»	»	»	25	»	»	»	»	»
»	»	»	»	550	»	»	»	26	»	»	»	»	»
»	»	»	»	600	»	»	»	27	»	»	»	»	»
»	»	»	»	650	»	»	»	28	»	»	»	»	»
»	»	»	»	700	»	»	»	29	»	»	»	»	»
»	»	»	»		»	»	»	30	»	»	»	»	»

11 §.

För kvinna, som hafvande är eller barn ammar, äge fängelse vid inskränkt kost ej rum. Samma lag vare, om någon finnes ej kunna utan våda för hälsan sådant fängelse undergå. I dessa fall skall den bötfälde hållas i annat fängelse två gånger så lång tid, som han eljest skolat fängelse vid inskränkt kost undergå.

12 §.

Äro böter förvandlade, på sätt i 10 eller 11 § sägs, och göres afbetalning; då skall, ändå att förvandlingsstraff begynt, ny förvandling, efter det oguldna beloppet, verkställas.

Skola böter förvandlas, de där genom flera domar ålagda äro; varde den förvandling efter böternas sammanräknade belopp gjord. Har någon del af böterna redan blifvit till fängelsestraff förvandlad; vare den förvandling förfallen och förvandling af samtliga böterna verkställd. Lag samma vare, om till verkställighet på en gång förekomma särskilda fängelsestraff, hvartill böter efter 10 eller 11 § förvandlade blifvit.

13 §.

Om förvandling af böter efter 10, 11 eller 12 § förordne Konungens befallningshafvande, där ej för särskildt fall finnes annorlunda stadgadt.

4 Kap.

1 §.

Innefattar en handling flera brott, och är straffet å ettdera svårare, än å annat; då skall det svåraste straffet ådömas: är hvardera brottet belagdt med samma straff; varde det straff ådömdt. I båda dessa fall skall brott, för hvilket särskildt straff ej ådömes, betraktas såsom försvårande omständighet; och må, där någotdera brottet är sådant, som i 2 kap. 7 § sagdt är, kunna till skärpning dömas. Är någotdera brottet belagdt med förlust af ämbete eller påföljd, som i 2 kap. 15, 19 eller 20 § omtalas; varde ock den förlust eller påföljd ådömd.

Där en handling innefattar brott, som i särskilda afseenden med olika straff belagdt är; vare ock lag, som i denna § sägs.

2 §.

Har någon föröfvat flera brottsliga handlingar, och stå de ej till hvarandra i det sammanhang, att de innefatta fortsättning af en och samma förbrytelse, utan äro, hvar för sig, till särskilda brott att hänföra; då skall, ändå att brotten af samma slag äro, domstolen utsätta de sär-

skilda straff, som å hvarje brott följa bort, och därefter, i händelse någon förändring af straffen, efter hvad i 4, 5, 6, 7 eller 8 § sägs, skall äga rum, därom meddela erforderliga bestämmelser.

7 §.

Är någon, som gjort sig skyldig till fängelse eller straffarbete på viss tid, tillika förfallen till böter, och saknar han tillgång till deras fulla gäldande; då skall, oberoende af beslut, som om bötesförvandling förut må vara meddeladt, hvad af böterna ej guldits öfvergå till fängelse, efter ty i 2 kap. 11 § sagdt är; och varde det fängelsestraff, under iakttagande af de i 5 och 6 §§ här ofvan stadgade grunder, med öfriga straffet förenadt.

8 §.

Är af straff, som med hvarandra förenas, någotdera förbundet med skärpning; varde den tillämpad: äro två eller flera af straffen med skärpning förbundna, tillämpas den skärpning, som svårast är, eller, där skärpningarna äro lika svåra, en af dem. Ej skall i fråga om skärpning till skillnad i dessa fall lända, antingen det är fängelse eller straffarbete. En dags skärpning med mörkt enrum anses svara mot två dagars skärpning endast genom hårdt nattläger; och varde, där skärpningar finnas efter sådan grund lika svåra, skärpningen med mörkt enrum tillämpad.

9 §.

Nu kan så hända, att någon, sedan han blifvit till straff för ett brott, dömd, varder öfvertygad att förut hafva föröfvat annat brott; då skall straffet så bestämmas, som hade han på en gång varit för båda brotten lagförd; och varde, vid straffets tillämpning, afräknadt hvad han af det honom förut ådömda straff redan kan hafva utstått.

10 §.

Där från ådömd straffskärpning afräknas skärpning, som till följd af tidigare dom verkställd blifvit; varde skärpning, den där, efter de i 8 § för jämförelse stadgade grunder, öfrig finnes, ej i annat fall tillämpad, än att den för skärpning bestämda tid öfverskjuter den, hvarunder skärpning redan ägt rum, ej heller till annan del, än som under öfverskjutande tid fullbordas kan.

Är straff, som genom senare domen bestämts, ej med skärpning förbundet, och har skärpning verkställts; då skall för hvarje, hel eller påbörjad, dags skärpning afdrag å strafftiden ske sålunda, att en dags straffarbete eller två dagars fängelse afdrages för hårdt nattläger och lika tid särkildt för mörkt enrum, oberoende af den afräkning, som skall för frihetsstraffet äga rum. Är ålagd skärpning mindre svår än den, som verkställts, varde för skillnaden enahanda afdrag å strafftiden gjordt.

11 §.

Har någon, sedan han blifvit till straff dömd, men innan han det till fullo undergått, föröfvat nytt brott; då bör straffet för detta brott, med iakttagande af de här ofvan stadgade grunder, af domstolen förenas eller sammanläggas med det förra straffet eller, om detta var till någon del verkställdt, då det nya brottet begicks, med hvad af samma straff då återstod; och skall å det sålunda bestämda straffet afräknas hvad af förra straffet eller sagda återstod däraf kan vara verkställdt efter det nya brottets föröfvande.

12 §.

Har den, som är för brott tilltalad, varit för något brott, hvarom i målet rannsakats, i häkte hållen, och dömes han i det mål till frihetsstraff på viss tid eller till böter, må domstolen, om med hänsyn till omständigheterna så prövas skäligt, förordna, att straffet skall anses till viss del eller helt och hållet verkställdt genom den dömdes hållande i häkte. Ej må dock frihetsstraff, som omedelbart ådömes, anses verkställdt till större del än som mot häktningstiden svarar, då en dags häkte räknas lika med en dags fängelse samt i öfrigt de grunder tillämpas, hvilka för en straffarts förvandling till annan äro stadgade.

Föres i högre rätt klagan angående ådömdt straff, vare den rätt ej bunden af den lägre domstolens beslut i fråga om tillgodoräknande af häktningstid, ändå att talan emot beslutet ej fullföljes.

13 §.

Förekomma till verkställighet på en gång flera domar, hvarigenom samma person blifvit till straff dömd, och äro straffen af beskaffenhet, att

de, efter ty förut är sagdt, ej kunna, jämte hvarandra, verkställas; förordne Konungens befallningshafvande, huru straffen skola sammanläggas.

14 §.

Där lagen utsätter särskildt straff för den, som ånyo begår brott, skall det straff ej ådömas, utan då sådant återfall skett sedan den brottslige till fullo undergått det för förra brottet honom ådömda straff.

Ej heller må, ändå att straffet för det förra brottet var till fullo verkställdt, till särskildt straff för återfall dömas, där den straffade, sedan verkställigheten afslutades och innan det nya brottet föröfvades, under en tid af tio år hvarken begått gärning, som i förhållande till det förra brottet utgör återfall, eller för sådan gärning undergått bestraffning. Vid tillämpning af hvad sålunda är föreskrifvet skall hvarje gärning, som innefattar stöld, snatteri, inbrott, rån eller försök därtill, i förhållande till annan sådan gärning, anses utgöra återfall.

15 §.

Föröfvar den, som till straffarbete på lifstid dömd är, brott, som dödsstraff ej medförer; varde straffet skärpt genom hans inneslutande i mörkt enrum på högst tjuguen dagar; och må denna skärpning, i svårare fall, verkställas tre gånger, dock med minst tre månaders uppehåll emellan hvar gång.

Denna lag skall lända till efterrättelse från och med den 1 januari 19—.

Böter, som blifvit ålagda före nämnda dag, varde till den del, som ej gäldas, förvandlade efter dittills gällande grund. Förekomma tillika senare ålagda böter, skall förvandling af samtliga böterna efter sagda grund verkställas.

Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kungl. Maj:ts högsta domstol tisdagen den 29 augusti 1905.

Närvarande:

Justitieråden: SKARIN,
WIJKANDER,
THOLLANDER,
CASSEL,
QUENSEL,
SILVERSTOLPE.

Sedan jämlikt högsta domstolens beslut den 3 maj 1904 handlingarna rörande till högsta domstolen för afgifvande af utlåtande öfverlämnade förslag till lag angående ändring i vissa delar af strafflagen, till lag angående straffarbets och fängelsestraffs verkställande i enrum, till lag angående villkorlig frigifning, till lag angående villkorlig straffdom samt till lag angående ändrad lydelse af 1, 2, 4, 5 och 7 §§ i lagen om straffregister den 17 oktober 1900 cirkulerat mellan ofvanbemälde ledamöter, hvilka, jämte numera till statsråd utnämnde justierådet Petersson, öfvervarit föredragningen af förslagen, företogs nu detta ärende till slutlig behandling; varande berörda förslag under litt. A och B fogade vid detta protokoll.

1:o. *Förslaget till lag angående ändring i vissa delar af strafflagen.*

Rörande förslaget i dess helhet och dess allmänna grunder yttrade: Justitierådet *Quensel*:

»Att våra korta frihetsstraff icke kunna anses motsvara sitt ändamål och att något måste göras för afhjälpande af detta missförhållande, därom synes man numera allmänt vara ense. Kommittén har såsom botemedel mot dessa straffs ringa effektivitet förslagit, att de skulle kunna förenas med vissa skärpningar. Visserligen är jag för min del öfvertygad, att ej heller denna utväg skall befinnas leda till målet och att det förr eller se-

nare kommer att visa sig, att det enda verksamma botemedlet är att ur straffsystemet — med vissa undantag — bannlysa de kortvariga frihetsstraffen och öfvergå till frihetstraff endast på längre tid och i förening med verkligen tungt arbete. Då emellertid en sådan åtgärd skulle förut-sätta andra vidtgående reformer och då allt för ringa erfarenhet står till buds angående de affliktiva medlens verkan, tilltror jag mig ej att afstyrka, att ett försök göres med bibehållande af de omedelbart ådömda kortvariga frihetsstraffen, fakultativt förenade med vissa skärpningar.

Hvad därefter angår de skärpningsmedel, som varit ifrågasatta, anser jag väl med stöd af åtskilliga fängvårdsmäns uttalanden om prygelstraffet detta ingalunda vara, användt mot vissa brottslingar, ett så förkastligt medel, som man numera i allmänhet söker göra gällande; men emot kommitténs enhälliga mening vill jag ej nu uttala mig för något försök att införa prygel såsom skärpningsmedel. Däremot har jag svårt att inse, hvarför icke, om skärpningar vid kortvariga frihetsstraff skola försökas, samtliga de skärpningsmedel, som öfver hufvud ansetts kunna ifrågakomma, således äfven inskränkning i kosten, skulle kunna förenas med det kortvariga frihetsstraffet. Kommittén har i detta afseende anfört, att då inskränkning i kosten skulle användas såsom skärpningsmedel vid förvandlingsstraffet, det ej vore lämpligt att förena enahanda skärpning med det omedelbart ådömda frihetsstraffet. Denna betänklighet kan jag desto mindre dela som jag anser mig ej kunna tillstyrka förslaget, i hvad det afser förvandlingsstraffet för böter.

Bötesstraffet, har man — såsom mig synes med rätta — anmärkt, är ett förmögenhetsstraff, ådömdt i fall, där den strängare straffarten, frihetsstraff, ansetts ej böra komma till användning. Men då måste det innebära en orättvisa, att den bötfälde, som vill men ej kan betala böterna, i stället får undergå ett straff af strängare art, ett frihetsstraff. Man bör därför först och främst tillse, att själfva bötesstraffet rätt afpassas efter den dömdes antagliga betalningsförmåga, i det att dels böterna bestämmas på ett sådant sätt, att det aldrig kan på förhand anses omöjligt att gälda dem, dels ock åt domaren lämnas sådan frihet i fråga om bötesbeloppet, att straffet för enahanda förseelse kan drabba den mera och den mindre bemedlade med en för hvardera lika kännbar förmögenhetsförlust. Sedan bötesstraffet sålunda blifvit på ett rättvist sätt utmätt, bör verkställandet däraf blifva, såvidt möjligt, lämpadt efter den dömdes betalningsförmåga, så att, där så erfordras, anstånd meddelas och afbetalningar mottagas. Blifva oakadt dessa lättnader böterna ej erlagda, bör exekution i den dömdes tillgångar företagas till uttagande af böterna i sin helhet eller så långt möjligt är. För hvad som sedan återstår oguldet bör tillfälle

beredas den dömde att genom frivilligt arbete åt stat eller kommun bereda det allmänna en motsvarande godtgörelse. Fullgöres ej sådant arbete, har man — med undantag för det ringa antal fall, då den dömde ej är i stånd att verkställa något som helst arbete, och för dessa lärer förvandlingsstraffet så som det nu är anordnad kunna bibehållas — att göra endast med de samhällselement, som ej vilja underkasta sig straffet utan söka trotsa staten i dess rättsskipning. För dessa åter är det rätta korrektivet tvångsarbete, mindre såsom medel att bereda det allmänna ersättning för bötesbeloppet än såsom den riktiga och konsekventa påföljden mot den, som undandrar sig att på den väg, som anvisats honom, lämna sådan ersättning. Denna användning af tvångsarbete är redan nu ej främmande för vår rätt, i det den enligt fattigvårdsförordningen följer på familjeförsörjares tredska att medelst frivilligt arbete godtgöra fattigvårdssamhälle dess utgifter för den tredskandes familj.

Då den sålunda i korthet beskrifna anordningen af bötesstraffet och dess verksställande enligt min öfvertygelse är den rätta, kan jag ej biträda kommitténs förslag i denna del, hvarigenom en återgång skulle ske till förra tidens användande af ett förvandlingsstraff, som icke blott är till arten svårare än det ådömda straffet utan äfven i stället för detta sätter, icke det närmast strängare straffet, det okvalificerade frihetsstraffet, utan ett frihetsstraff, förenadt med skärpning.»

Justitierådet *Cassel*, att han i likhet med justitierådet *Quensel* och på hufvudsakligen de af honom anförda skäl, ansåg sig icke kunna tillstyrka förslaget i hvad det afsåge återinförande, visserligen under något förändrad form och under annan benämning, af de efter långvarig och omsorgsfull pröfning otillfredsställande befunna och därför år 1884 ur vår rätt utmönstrade vatten- och brödstraffet.

Justitierådet *Wijkander*:

»Mot användande af straffarten fängelse (Strafflagen 2 kap. 1 §) såsom *förvandlingsstraff för böter* kan anmärkas:

att då fängelse skall anses vara och jämväl till sin natur är en svårare straffart än böter, den bötfällde, som saknar tillgång till böternas gäldande, i anseende till sin medellöshet kommer att umgälla sitt brott med ett straff, som till sin art är svårare än det, hvarmed lagstiftaren ansett samma brott i och för sig kunna försonas;

att fängelsestraffs användande äfven å de ringaste förseelser ej kan undgå att så småningom betaga straffet den infami, som i allmänhet bör vara förbunden med ett frihetsstraff, och således väsentligen minska befolkningens fruktan för fängelsestraffet; samt

att då den tidsutsträckning, som kan gifvas åt fängelse såsom förvandlingsstraff, rinligen ej kan blifva synnerligen stor, detta förvandlingsstraff kommer att lida af samma fel, som kortvariga frihetsstraff öfver hufvud, eller bristande effektivitet.

Till förekommande af de tvenne förstnämnda olägenheterna ligger det nära till hands att ifrågasätta ett fullkomligt utelämnande af det vanliga fängelsestraffet såsom förvandlingsstraff. I sådant hänseende kan erinras om lagberedningens förslag till straffbalk och därmed sammanhängande författningar (1844), däri beredningen ansett det fängelse, hvartill böter vid bristande tillgång skulle förvandlas, ej böra vara af samma beskaffenhet, som det urbota fängelse, hvartill enligt lagens föreskrift omedelbarligen skulle dömas. Urbota fängelse vore i lagen såsom straff utsatt för brott, hvilka vore af den svåra beskaffenhet, att brottslingen ovillkorligen borde för dem undergå sådant fängelsestraff, som kunde erfordras dels för att i allmänhet afskräcka från brott, dels för att hos brottslingen åstadkomma den förbättring, som på denna väg kunde ernås. Brott åter, som lagen förklarade kunna med böter försonas, erkändes just därigenom i sig själfva icke vara af den beskaffenhet, att fängelsestraff af sådan anledning borde brottslingen ådömas; och då han likväl komme att för sådant brott undergå fängelsestraff, skedde det således icke därför, att brottet kräfde så svårt straff, utan endast därför att den, som, i anseende till bristande tillgång, ej förmådde försona sitt brott på det sätt, som lagen erkände vara tillräckligt, icke finge blifva alldeles ostraffad. Fängelset kunde därför i denna händelse ej rättvisligen blifva svårare än som fordrades för att — i den mån så olika saker kunde med hvarandra jämföras — motsvara det straff, som de ådömda böterna innebure. Beredningen ansåge således, att i sagda händelse frihetens förlust under en viss, efter böternas belopp lämpad tid vore det högsta straff, som för bristande tillgång till böternas gäldande skäligen kunde åläggas, där ej brottslingen för annat brott gjort sig skyldig till urbota fängelsestraff, i hvilket fall de om förändring af straff meddelade föreskrifter vore att iakttaga. I öfverensstämmelse med det sålunda sagda föreslog beredningen, att förvandlingsstraffet ej skulle verkställas i straffinrättning, utan i allmänt häkte, att fånge, som underginge förvandlingsstraff, skulle erhålla särskildt rum, om tillgång därtill funnes, men ej finge sättas tillsammans med den, som underginge urbota fängelse, att det ej skulle vara fången betaget att skaffa sig bättre underhåll eller större bekvämlighet än i häktet allmänneligen bestodes, att han ej finge tvingas till arbete samt att i öfrigt, om behandling af sådan fånge, till efterrättelse skulle lända hvad särskildt vore stadgadt om dem, som i häkte sitta. Såsom bekant har man på senare tiden trott sig kunna lösa pro-

blemet på ett annat och, såsom det vill synas, mera rationellt sätt än det af beredningen angifna. Så har i den norska strafflagen af 1902 — enligt hvilken (§ 27) vid böters ådömande synnerlig hänsyn skall tagas till den dömdes förmögenhetsvillkor och hvad han efter sina lifsförhållanden kan antagas kunna gå ut med — meddelats bestämmelse (§ 28) därom, att efter de närmare regler, som blefve i administrativ väg gifna, böter kunde »afdragsvis» betalas eller ock aftjänas i statens eller kommunens tjänst. Betalades eller aftjänades de icke, vore de att indrifva, med mindre den bötfälldes ekonomiska ställning eller näring däraf skulle taga kännbar skada. Först därefter skulle bötesförvandling ifrågakomma, men då, efter ett visst i domen på förhand angifvet mått, till »fängsel» eller det straff, som närmast torde motsvara vårt straffarbete. Man ser således i den norska lagens bestämmelse en tydlig sträfvan att från fängelsestraff utesluta alla, som kunna antagas vilja genom arbete vare sig för egen eller det allmännas räkning betala sina böter, hvaremot något undseende ej visas den, som tredskas med böternas erläggande i såväl den ena som den andra formen. Och torde böra anmärkas att det åskådningssätt, som ligger till grund för norska lagens ifrågavarande bestämmelser, ganska allmänt återfinnes hos nutida författare i ämnet.

Kommitterades förslag kan däremot svårligen anses gå i en dylik, efter mitt förmenande tidsenlig riktning dock att kommitterade jämväl äro af den mening, att med böters erläggande bör i viss ordning kunna gifvas anstånd. Kommitterade hafva hufvudsakligen hållit sig till den tredje af ofvananmärkta vid vårt nuvarande förvandlingsstraff angifna missförhållanden eller förvandlingsstraffets bristande effektivitet och till undvikande af denna olägenhet föreslagit, att såsom förvandlingsstraff måtte användas ett skärpt fängelsestraff, fängelse vid inskränkt kost. Granskar man bestämmelserna om detta straff finner man emellertid, att detsamma i väsentlig grad närmar sig det hos oss redan år 1884 afskaffade fängelse vid vatten och bröd och i flertalet fall, bortsedt från olikheten i namn, ej i något nämnvärdt hänseende kommer att skilja sig från sagda straff. Endast under den tid, som öfverstiger sex dagar, skulle nämligen enligt kommittéförslaget i kosten ingå »animalisk ägghvita och fettämne»; under föregående tiden — oberäknadt den dag, då fången intages i fängelset — skulle honom tilldelas »utom vatten till dryck allenast bröd jämte salt» eller således — eftersom salt, om ock ej i större mängd, ingick i brödet — ungefär samma kost, som bestods vid vatten- och brödstraffets undergående; och det stora antal personer, som undergår förvandlingsstraff för mindre förbrytelser (allenast antalet bötesfångar, som dömts för fylleri, antingen ensamt eller i förening med smärre förseelser, uppgår till cirka 70 % af hela antalet

bötesfångar) skulle därför i allmänhet kunna antagas komma att uteslutande erhålla kost af sistnämnda beskaffenhet.

Mot det föreslagna förvandlingsstraffet skulle således kunna anföras — förutom att det innebär en återgång till en redan öfvervunnen ståndpunkt, ett steg tillbaka och ej framåt — ungefär allt hvad som mot det gamla vatten- och brödstraffet i sin tid anmärktes. Ett uppreparande af dessa anmärkningar torde icke här vara erforderligt. Allenast därom bör erinras, att, om man till undvikande af den olägenhet, som visat sig ligga i det nuvarande förvandlingsstraffets bristande effektivitet, såsom förvandlingsstraff tillgriper en strängare straffart än det vanliga fängelsestraffet, man ökar de olägenheter, som efter hvad ofvan anförts, i öfrigt torde vidlåda det nuvarande förvandlingsstraffet, och att hvad man således möjligen vinner i ett hänseende, motväges af hvad man förlorar i annat; hvarförutom kan ifrågasättas, huruvida effekten af den föreslagna ändringen i verkligheten kommer att blifva af den betydelse, som förmodats.

Det af kommitterade föreslagna förvandlingsstraffet kan därför icke af mig förordas. Efter mitt förmenande bör en reformering ej mindre af bötesstraffen än äfven af sättet för böternas uttagande föregå upptagandet af frågan om arten af förvandlingsstraffet för oguldna böter. Först sedan sådana bestämmelser antagits, att bötesstraffen kunna på ett rättvist sätt afpassas efter den brottsliges förmögenhetsvillkor, tillfälle till arbetsförtjänst m. m., samt anordningar vidtagits, hvarigenom för dem, som sakna förmåga, men icke vilja att betala böterna, möjlighet uppkommer att genom arbete *utanför* fängelset aftjäna böterna, och lagstiftaren således anordnat så, att förvandlingsstraff allenast drabbar den, som tredskas med erläggande af böter, synes mig kunna på ett tillfredsställande sätt bestämmas, i hvilken art af bestraffning oguldna böter skola öfvergå, äfvensom angifvas den ordning, hvari förvandlingsstraffet skall i det konkreta fallet utmätas.

Hvad angår de *frihetsstraff*, som för brott omedelbart ådömas, ligger det, såsom af kommitterade framhålles, i sakens natur att, därest straffet pågår under lång tid, förlust af friheten och vistelse i ensamhet komma att i och för sig verka såsom ett allvarsamt strafflidande. Är strafftiden däremot kort, uppstår, enligt hvad erfarenheten visat behof af anordningar till förstärkande af straffets verkan. De skärpningar, som i sådant syfte användts och för närvarande rimligen kunna komma i fråga, äro, som bekant, tvång att för det allmännas räkning utföra arbete, hårdt nattläger, mörkt enrum och inskränkning i kosten. Den mest naturliga och tilläfvventyrs äfver mest effektiva af dessa skärpningar torde arbetstvånget vara. Det synes därför vara ändamålsenligt att ej använda annan skärpning än arbetstvång förr, än detta visat sig otillräckligt, och att således icke i nå-

got fall med fängelsestraffet, sådant det hos oss förekommer, förbinda annan skärpning än arbetstvång eller, med andra ord, att eftersom det ej torde hos oss vara behöfligt eller ens lämpligt att hafva två arter af frihetsstraff med arbete — i alla de fall, då fängelsestraff skulle kräfvat skärpning, låta detta straff öfvergå till straffarbete. Enligt kommitterades förslag skulle sådant fall anses föreligga allenast då »synnerlig råhet, ondska eller förhärdelse genom brottet ådagalagts», och i de fall, då detta villkor förefinnes, ligger ock nära till hands att antaga, att straffarbete, och ej fängelse, är det straff, som i anseende till brottets beskaffenhet bör komma till användning. Jag hemställer därför att *kommitterades förslag, i hvad det afser skärpning af fängelse*, ej lägges till grund för lagstiftning i ämnet, utan att den af kommitterade påpekade och onekligen i verkligheten befintliga bristen i fängelsestraffets effektivitet afhjälpes på det indirekta sätt, att fängelsestraffet ej användes i de fall, då det kan antagas vara otillräckligt, utan i sådan händelse ersättes med straffarbete. Den revision, som straffsätserna i lagen för detta ändamål skulle undergå, synes ej behöfva blifva synnerligen genomgripande; och genom densamma skulle vinnas den i min tanke väsentliga fördelen, att fängelsestraffen ej komme till användning i den stora omfattning, som för närvarande är förhållandet, utan inskränktes uteslutande till brott, om hvilka kunde antagas, att de icke hade sin rot i ett fördärfvadt eller samfundsfientligt sinnelag.

Om, på sätt jag antagit, arbetstvång får anses vara den skärpning, som i första hand bör ifrågakomma, synes i fråga om den straffart, som redan är med dylik skärpning förbunden, eller straffarbete, böra, därest erfarenheten visat, att samma straff, synnerligast då det är kortvarigt, ej alltid besitter nödig effektivitet, tillses huruvida för vinnande därpå kunde vara tillfyllest att skärpa arbetet — att af straffångarne utkräfvat ett större mått af arbete, än som för närvarande sker — och först, sedan sig visat att på denna väg någon ytterligare skärpning af straffet icke stode att vinna, andra arter af skärpning tillgripas. I fråga om möjligheten att sålunda skärpa arbetet kan jag, i saknad af all erfarenhet på detta område, ej hysa någon mening utan får åtnöja mig med ett uttalande af det önskvärda i att slippa i den allmänna strafflagstiftningen åter införa rent affliktiva bestraffningar, kroppsstraff. Men äfven om man antager, att förhållandena kräfvat återinförande af dylika bestraffningar, synes dock det sätt, hvarpå kommitterade funnit desamma kunna inpassas i straffsystemet, lämna rum för väsentliga anmärkningar.

Kommitterade hafva vid förslaget utarbetande utgått från den uppfattningen, att »ådömande af straffskärpning bör betraktas allenast såsom förordnande om frihetsstraffets verkställande på visst strängare sätt och

icke såsom åläggande af särskildt straff. (Kommittébetänkandet s. 50.) Riktigheten af den för förslaget sålunda liggande grundtanken torde kunna betvivlas. Frihetsstraffets kombinerande med kroppsstraff synes innefatta något mera än ett sätt för det förras verkställande. Det till frihetsstraffet fogade kroppsstraffet är nämligen af allt för olikartad beskaffenhet mot frihetsstraffet för att kunna anses allenast ingå såsom ett moment i detta, och med sakens natur synes därför bäst instämma att betrakta det skärpta frihetsstraffet såsom en särskild straffart — denna må nu bära rubriceras såsom en allmän straffart (2 kap. 1 § strafflagen) eller kanske snarare såsom en blott subsidiär straffart, omfattande straff, i hvilka, efter domstols förordnande, ådömda allmänna straff kunna öfvergå.

Vid granskning af de särskilda bestämmelserna i förslaget finner man ock, att kommitterade icke kunnat strängt fasthålla vid sitt betraktelsesätt. Bakom de föreslagna stadgandena i 4 kap. 2 och 8 §§ framskyntar nämligen ganska tydligt den tanken, att de skärpta straffen äro att anse såsom särskilda straff; och i 10 § af samma kapitel antager denna tanke en bestämd form, i det att därstädes meddelas föreskrift ej blott om afräkning af undergången skärpning från senare ådömd skärpning utan äfven om afräkning af skärpning från själfva frihetsstraffet. Den motsägelse, som således kommit att vidlåda förslaget, utgör, efter mitt förmenande, i och för sig en svaghet i detsamma och torde jämväl hafva bidragit därtill, att förslaget ej blifvit fullt tillfredsställande i några dels nu af mig härnedan dels ock i öfrigt inom högsta domstolen vid förslagets granskning anmärkta hänseenden.

Om sådant fall är för handen, som afses i 4 kap. 2 §, har domaren att vid utmätande af straffet för hvarje särskildt brott tillse, huruvida detta straff bör förenas med skärpning, och, i händelse så är fallet, jämväl bestämma densamma, hvilken då gifvetvis ej kan eller får bestämmas strängare än som samma brott i och för sig betingat. Föreligga flera brott, hvilka hvar för sig anses bära beläggas med ett straff, förbundet med jämförelsevis lindrig skärpning, så kan — då kumulation af skärpning ej är medgifven — det vid sammanläggningen uppkommande slutstraffet ej förenas med annan skärpning än den ringare, som *ett* af brotten betingat, äfven om gärningsmannens brottslighet, såsom ett helt betraktad, väl skulle motiverat en hårdare skärpning; och detta blifver så mycket mera otillfredsställande, som förhållandet varder motsatt, då de till bedömande föreliggande brottsliga handlingarna äro att anse såsom fortsättning af samma förbrytelse och således, jämlikt 4 kap. 3 § skola beläggas med ett straff, hvarvid skärpningen bestämmes med hänsyn till gärningsmannens brottslighet i dess helhet.

Vidare synas bestämmelserna om afräkning af skärpning från senare ådömd skärpning leda därhän, att i fall, där deras tillämpning ifrågakommer, skärpningen väsentligen förlorar i betydelse. Om nämligen straff med skärpning afbrytes innan skärpningen fullbordats, och återstoden af skärpningen senare, möjligen efter en längre mellanliggande ransakningstid, skall verkställas, eller om ådömd skärpning skall minskas genom afräkning för förut undergången skärpning, så innefattar ett dylikt uppdelande af skärpningen en så stor nedsättning i skärpningens intensitet, att den därefter ingalunda motsvarar hvad som med densamma afsetts. Någon hänsyn till detta förhållande får ej fästas vid straffmätningen, och äfven i detta fall torde därför lagen blifva så anordnad, att brottslingen ej erhåller den straffskärpning, som han rättvisligen förskyllt.

Slutligen torde böra anmärkas, att den af kommittén uttalade principen, att skärpning endast bör komma till användning vid kortvariga frihetsstraff, ej blifvit utsträckt till de vid förening af straff uppkomna slutstraffen. Om sålunda en person begått två brott, hvaraf det ena förskyllt tio års straffarbete och det andra två års straffarbete, förbundet med straffskärpning, skall han således, efter förening af straffen, komma att hållas till tolf års straffarbete med tillämpning af den ådömda straffskärpningen. Det vill dock synas som om den för sagda princip angifna grunden eller att »frihetsförlusten, om den utsträcker under längre tid, måste anses å fången öfva den ingripande verkan, att ett ökadtt mått af obehag eller lidande, som fången under en jämförelsevis obetydlig del af strafftiden underkastas, blifver af särdeles ringa betydelse» (kommittébetänkandet s. 48), ej ägde mindre tillämplighet om det straff, som fången undergår, uppkommit genom förening af flere, för särskilda brott ådömda straff, än om detsamma utgjorde straff allenast för ett brott.

På grund af det nu anförda och då de anmärkta bristerna i förslaget svårligen lära kunna i allo undanrödjas, med mindre en — för öfrigt äfven i andra hänseenden synnerligen behöflig — revision af strafflagens bestämmelser om sammanträffande af brott och om förening af straff vidtages, anser jag mig ej heller kunna förorda det nu remitterade förslaget, i hvad det afser skärpning af straffarbete.

Justitierådet Skarin:

Vidkommande

1:o) *Skärpt fängelse såsom förvandlingsstraff för böter:*

Förslagets bestämmelser härutinnan skulle blifva tillämpliga ej allenast på böter, ådömda enligt strafflagen för handling eller underlåtenhet, som däri såsom brottslig stämplats, utan äfven på böter, ådömda i alla de oräkneliga fall, då sådana genom administrativa författningar stadgas

för förseelser, ofta af den beskaffenhet, att den, som därtill gjort sig skyldig, icke i någon mån förverkat rätten att anses för och behandlas som en fullt oförvitlig och aktningvärd medborgare. Att i sådant fall tillämpa ett affiktivt och nedsättande straff torde vara absolut förkastligt. Ensamt af detta skäl synes förslaget generella stadgande (2: 10) om oguldna böters förvandling till fängelse vid inskränkt kost ej böra ifrågakomma att godkännas.

Väl torde vara sant, att det nuvarande förvandlingsstraffet för en del med böter belagda förseelser, som i allmänhet begås af mer eller mindre förfallna subjekt, är alldeles för litet kännbart och att i dylika fall en skärpning vore behöflig och komme att verka välgörande; men skärpningen borde i dylika fall liksom vid de omedelbart ådömda frihetsstraffen bero på pröfning af omständigheterna och behovet i hvarje särskildt fall.

Af justitieråden Quensel, Cassel och Wijkander har framhållits önskvärdheten af en reform af hela bötesstraffet såväl beträffande grunderna för dess ådömande och utmätande som ock i fråga om dess verkställande. Blevde en reform i denna riktning genomförd och tvångsarbete stadgad för den, som lämnade obegagnadt honom beredt tillfälle att med penningar eller frivilligt arbete utgöra bötesstraffet, torde detta kunna innebära ett förvandlingsstraff af tillräcklig effektivitet. Då emellertid införandet af en dylik reform troligen komme att kräfva längre tid, och behovet af skärpning af förvandlingsstraffet i vissa fall redan nu är trängande och oafvisligt, synes behovet i detta fall kunna provisoriskt afhjälpas genom en lag, hvarigenom stadgades att vederbörande myndighet skulle äga i sammanhang med böternas ådömande, när omständigheterna sådant påfordrade, stadga, att, vid bristande tillgång, det motsvarande förvandlingsstraffet skulle skäras. Att som skärpningsmedel använda »inskränkt kost», hvilket i det närmaste motsvarar det 1884 på goda grunder utdömda vatten- och brödstraffet, synes numera mindre lämpligt. Bättre vore väl då att använda hårdt nattläger och i svårare fall därjämte mörkt enrum, därigenom nödig effektivitet torde kunna uppnås.

2:o) *Skärpning af fängelsestraffet medelst hårdt nattläger:*

Jag instämmer med justitierådet Wijkander därom, att den lämpligaste skärpningen vore att i dylika fall ersätta fängelsestraffet med straffarbete, hvilken ändring i lagstiftningen torde ganska lätt kunna åstadkommas.

3:o) *Skärpning af straffarbete på viss tid medelst hårdt nattläger antingen enbart eller i förening med mörkt enrum:*

Sådan skärpning torde vara erforderlig endast för på kortare tid ådömdt straffarbete. Möjligen skulle, såsom af justitierådet Wijkander framhållits, erforderlig effektivitet äfven för dylikt straffarbete erhållas

endast genom reglementariska bestämmelser rörande det arbete, som i dylika fall kunde åläggas fången, eller strängare straffarbete. Det vore önskvärdt om särskilda affiktiva medel därutöfver kunde undvaras; men befinnas sådana medel oundgängliga, synes hårdt nattläger och mörkt enrum böra kunna med fördel användas.

Instämmande för öfrigt i det hufvudsakliga af hvad justitierådet Wijkander yttrat är jag lika med honom förhindrad tillstyrka, att förslaget lägges till grund för lagstiftning i ämnet.

I fråga om förslaget detaljbestämmelser anfördes vid

2 Kap.

6 och 7 §§.

Af justitierådet *Silverstolpe*:

»Det föreslagna stadgandet i sista stycket af 7 § förutsätter, att, sedan straffet för ett brott af beskaffenhet, som förut i samma § sägs, efter vanliga straffmätningsgrunder bestämts till endera arten af frihetsstraff, straffarbete eller fängelse, och utmätts till tid, en ny pröfning skall äga rum för afgörande, huruvida det bestämda straffet bör ådömas med affiktiv skärpning. Jämte det vid denna nya pröfning tillses, om synnerlig råhet, ondska eller förhärdelse genom brottet ådagalagts, skall tillika komma under öfvervägande, huruvida med hänsyn till tidslängden för straffet detta anses kunna å den brottslige öfva tillbörlig verkan eller ej. Då emellertid hvad sålunda är afsedt att vid den nya straffmätningen beaktas är af beskaffenhet att jämlikt allmänna grunder hafva bort tagas i betraktande redan vid bestämmande af det straff, som gärningen förskyllt, lär den dubbla straffmätning, hvartill förslaget hänvisar, ej kunna försvaras ur teoretisk synpunkt, lika litet som densamma låter sig genomföra i verkligheten.

Därest, i motsats till hvad enligt gällande lag äger rum i fråga om val emellan olika straffarter, särskilda grunder skulle angifvas för ådömande af de affiktivt skärpta straffen, borde för öfrigt dessa grunder för att icke verka vilseledande och vålla osäkerhet i tillämpningen affattas till innehållet tydligare än den svårfattliga och alltför obestämda föreskriften om förbud att ådöma skärpt straff i annat fall, än där oskärpt straff anses ej skola å den brottslige öfva tillbörlig verkan.

Den i motiven till förslaget tydligt uttalade grundsatsen, att straff skall vara kortvarigt, för att skärpning må kunna ådömas, har icke er-

hållit motsvarande uttryck i själfva förslaget. Den däråt syftande bestämmelsen innehåller nämligen icke annat eller mera, än att för skärpning förutsättes, det domaren anser strafftiden vara för kort i förhållande till straffets ändamål med afseende å brottslingen, men denna förutsättning kan uppfyllas jämväl då straffet är långvarigt. Emellertid synes det icke vara lämpligt, att i lagen intages en i så allmänna ordalag hållen bestämmelse som att för skärpnings ådömande förutsättes kortvarigt frihetsstraff. I sådant fall kunde svårligen undvikas, att ojämnhet yppades i tillämpningen, och därtill kommer, att på grund af de för förening af straff gällande regler principen i talrika fall icke skulle kunna upprätthållas. Ändamålsenligare vore måhända att skärpningens ådömande gjordes beroende däraf, att strafftiden ej öfversköte ett visst tidsmått, exempelvis två år. Då likväl, såsom i motiven till lagförslaget påvisas, en dylik generell gräns skulle i tillämpningen medföra olägenheter af skilda slag, torde böra tagas i öfvervägande, huruvida icke af praktiska hänsyn ådömande af skärpning lämpligen kan göras oberoende däraf, att straffet är kortvarigt. Det är då visserligen att märka, att skärpningen enligt förslaget icke tillmätts synnerligen sträng, i följd hvaraf densamma vid långvariga straff ur synpunkten af straffets totalverkan i de flesta fall icke kan blifva af särdeles stor betydelse. Emellertid kunna i synnerhet med afseende å personer, som förut undergått oskärpta frihetsstraff, förekomma fall, då skärpningen blifver ett ingalunda oviktigt medel att bidra till upprätthållandet hos brottslingen af tillbörlig respekt för straffet. Vidare torde vara obestridligt, att en måttlig affliktiv skärpning stundom kan ur fängvårdssynpunkt verka gagneligt, äfven där den icke direkt erfordras för att öka straffets betydelse. En kraftigt ingripande behandling under första delen af en längre strafftid utgör, såsom fängvårdsstyrelsen framhållit, ofta en synnerligen god grund för fängvårdens verksamhet i uppfostrande riktning. Under förutsättning, att vid skärpnings ådömande iakttages tillbörlig urskillning, synes alltså fordran å kort strafftid såsom förutsättning för skärpning icke böra vidhållas.

Ett angifvande, såsom i 7 § föreslagits, af de särskilda brott, för hvilka straffskärpning må kunna ådömas, är tydligen förenadt med ganska stora vanskligheter. Strafflagen saknar nämligen den fasta brottsterminologi, som är en nödvändig förutsättning för ett sådant uppräknande af olika förbrytelser. De särskilda brottsbegreppen hafva följaktligen i förslaget icke kunnat erhålla nödig begränsning, och dessutom har åtgärden ledt därtill, att skärpning skulle kunna ådömas för en del förbrytelser, som otvifvelaktigt i och för sig mindre ådagalägga behof af affliktivt skärpta straff än åtskilliga andra brott, för hvilka skärpning ej kunde

förekomma. Då skärpningen är afsedd att förstärka frihetsstraffens tukande verkan å brottslingar af synnerligen rå eller hård karaktär, och en sådan, äfven om den företrädesvis framträder i våldsdåd mot person, grof skadegörelse å egendom och likartade förbrytelser, dock ej sällan tager sig uttryck i andra brott af skilda slag, bland annat i olika förbrytelser emot rätt till egendom, synes för öfrigt ej vara af nöden att begränsa skärpningsens användande till brott af vissa slag, allenast i lagen finnes angifvet, såsom förslaget ock innehåller, att skärpning må ådömas endast för uppsåtligt brott, samt att till skärpning ej må dömas, utan så är, att synnerlig råhet, ondska eller förhärdelse genom brottet ådagalagts.

På grund af hvad sålunda anförts, och då utöfver senast omförmälda stadganden särskilda grunder för de skärpta straffens ådömande icke torde behöfva i lagen angifvas, hemställes, att med undantag af samma stadganden, som lämpligen kunna upptagas i 6 §, innehållet i 7 § uteslutes ur förslaget.

I motiven har icke angifvits grund för den begränsning i användningen af skärpning, som åsyftas med bestämmelsen i 6 §, att tid för straffskärpning ej må i något fall sättas öfver en femtedel af hela strafftiden, och då giltigt skäl till dylik begränsning ej heller synes förefinnas, lärer ifrågavarande bestämmelse böra uteslutas ur den föreslagna lagen.

Hänvisningen i 6 § till det i särskild lag angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum föreslagna stadgande därom, att vid skärpnings verkställande visst afbrott i skärpningen skall göras, synes icke vara erforderlig.

Inhållet i sista stycket af 6 §, hvilket upptager de fall, då ådömd skärpning ej kommer till tillämpning, synes, för vinnande af öfverensstämmelse med hvad som beträffande befrielse från den strängare formen af förvandlingsstraff iakttagits såväl i 1864 års strafflag enligt dess ursprungliga lydelse som i det nu föreliggande förslaget, böra inrymmas i en särskild paragraf i detta kapitel, hvilken paragraf bör erhålla sin plats efter den, som innehåller grunderna för skärpningen.»

Af justitierådet *Quensel*: att han instände med justitierådet *Silverstolpe* utom beträffande sista stycket af 6 §, därom justitierådet *Quensel* yttrade, att han ansåg, att sista punkten i detta stycke kunde såsom öfverflödigt utgå, hvarjämte han anmärkte, att återstoden af styckets innehåll kunde, med den plats det erhållit, gifva anledning till den oriktiga uppfattning, att det skulle vara domstolens sak att före ådömande af skärpning undersöka, huruvida den tilltalades hälsotillstånd medgafve skärpningsens undergående.

Af justitierådet *Cassel*: att han, som i öfrigt instämde i hvad justitierådet *Silverstolpe* vid förevarande §§ anført, ansåg, att bestämmelserna i sista stycket af 6 § rätteligen borde hafva sin plats i lagen angående straffarbets och fängelsestraffs verkställande i enrum, men att, därest ifrågavarande stadganden, som ju måhända kunde komma att äga tillämpning på fångar i gemensamhetsfängelse, ansåges böra här bibehållas, ordalagen i styckets första punkt borde till undvikande af den utaf justitierådet *Quensel* anmärkta möjliga misstolkning undergå erforderlig jämkning.

Af justitierådet *Thollander*:

»Då utgångspunkten för detta lagförslag varit erfarenheten om den bristande effektiviteten hos de kortvariga frihetsstraffen, finner jag kommitténs i motiven tydligt uttalade mening, att de föreslagna skärpningarna skulle komma till användning endast vid kortvariga frihetsstraff, riktig. De af fångvårdsstyrelsen i dess utlåtande öfver förslaget anförda skäl kunna visserligen i viss mån anses tala för skärpnings användande jämväl vid längre tids frihetsstraff, men en sådan utsträckning af skärpningen anser jag icke ligga inom området för den nu ifrågasatta lagstiftningen och icke vara af verkligt behof påkallad.

Förslaget öfverlämnar emellertid åt domaren att afgöra, om ett straff skall anses så kort, att skärpning bör ådömas för att göra detsamma verksamt. På de af två reservanter inom kommittén anförda skäl anser jag detta icke vara tillrådligt utan hemställer om bifall till hvad desse föreslagit eller strafftidens begränsning till två år. Dock synes mig med denna utgångspunkt skärpning böra bortfalla, då vid förening af straff gränsen af två år öfverskrides.

Jag instämmer i justitierådet *Silverstolpes* anmärkning angående vanskligheten af att i lagen angifva de särskilda brott, för hvilka skärpning skulle kunna ådömas, och hemställer därför, att andra grunder för skärpnings ådömande icke i lagen angifvas än att till skärpning ej må dömas i andra fall än då synnerlig råhet, ondska eller förhärdelse genom brottet ådagalagts.

Enligt förslaget skulle skärpning af fängelse kunna ådömas för så kort tid som två dagar. Då det synes mig uppenbart, att denna tid är alldeles för kort för att skärpningen skulle kunna medföra någon verkan, hemställer jag, att kortaste skärpningstiden må utgöra fyra dagar.

Jag instämmer med justitierådet *Silverstolpe* i hemställan om borttagande af förslagets stadgande om begränsning af straffskärpning till en femtedel af strafftiden och om uteslutande ur 6 § af hänvisningen till verkställighetslagen.»

9 §.

Af justitierådet *Silverstolpe*:

»De föreslagna bestämmelserna om rätt för bötfälld person att göra afbetalning å böterna och att för erläggande af oguldna bötesandelar erhålla rådrum äro af den invecklade beskaffenhet, att genom desamma förfarandet vid böters indrifning och redovisning, hvilket redan nu anses mycket besvärligt och tidsödande, otvifvelaktigt skulle komma att ytterligare försvåras och uppehållas. Det i motiven angifna ändamålet med dessa bestämmelser att åstadkomma minskning af förvandlingsstraffets användande torde i själfva verket icke i någon större utsträckning därigenom vinnas. Det skulle säkerligen endast undantagsvis inträffa, att böterna blefve till fullo erlagda, när ej vid utmätningen tillgång därtill funnits. I allmänhet förflyter nämligen så lång tid emellan böternas ådömande och deras uttagande, att den, som verkligen vill söka anskaffa medel till bötesbeloppets gäldande, i sådant afseende åtnjuter fullt tillräckligt rådrum. Däremot kan det med skäl befaras, att möjligheten att genom en mindre afbetalning å böterna erhålla anstånd med verkställigheten kommer att af den bötfälde missbrukas till att bereda honom tillfälle att afvika från orten och dymedelst undgå vidare kraf för böterna. De olägenheter, man genom de föreslagna bestämmelserna vill söka undvika, synas mig i stället böra förebyggas genom en grundlig reformering af själfva bötesstraffet, så att böterna vederbörligen afpassas efter den dömdes förmögenhetsvillkor och däraf beroende förmåga att gälda desamma, och möjligen äfven genom vidtagande af sådana anordningar, att den dömdes, innan böterna förvandlas till annat straff, lämnas tillfälle att aftjäna desamma genom arbete för statens räkning.

Med anledning af hvad sålunda blifvit anfördt hemställer jag, att hvad förslaget innehåller om rätt till afbetalning å böter och rådrum för erläggande af oguldna bötesandelar jämte alla därmed sammanhängande bestämmelser i förslaget måtte uteslutas.»

Af justitierådet *Quensel*, med hvilken justitieråden *Cassel* och *Tholander* instämde:

»Om vid utmätning för böters uttagande det befinnes, att den dömdes visserligen icke äger tillgångar till gäldande af hela bötesbeloppet men väl till en del däraf, förefaller väl naturligast, att sålunda tillgängliga medel, äfven om de ej af den bötfälde frivilligt anvisas, uttagas såsom afbetalning å böterna. Något allvarsamt hinder för en sådan anordning synes mig ej möta, helst enligt förslaget den dömdes medgifves att genom frivillig afbetalning minska förvandlingsstraffet.»

Justitierådet *Thollander* tillade:

»Enligt 6 § i lagen den 14 juni 1901 om hvad iakttagas skall i afseende å införande af lagen om ändring i vissa delar af rättegångsbalken skall, där någon blifvit af hofrätt i brottmål, tvistemål eller utsökningsmål fälld till böter eller vite, beslutet verkställas genom utmätning, ändå att det ej vunnit laga kraft. Då i förevarande förslag rätten att erhålla rådrum med bötesbetalning gjorts beroende därpå, att afbetalning verkställts före utmätningen, men afbetalning icke kan ske förr än beslutet vunnit laga kraft, blir således nu föreslagna stadgande om rätt till anstånd icke tillämpligt å de i nämnda lagrum omförmälda böter och viten. Då emellertid skäl saknas att bibehålla en annan och strängare verkställighet för dessa böter och viten, hemställs om ändring i nämnda lagrum därhän, att nu föreslagna rätt till afbetalning och anstånd må blifva tillämplig på där afsedda böter och viten.

De föreslagna stadgandena om rätt att göra afbetalning och erhålla anstånd synas mig emellertid icke vara affattade med erforderlig tydlighet och öfverskådlighet. Med tillhjälp af motiven får man visserligen fram, dels att afbetalning icke skulle få ske förr än beslutet vunnit laga kraft, dels ock att för rätten att erhålla rådrum fordras, att afbetalningen skett sist vid den utmätningförrättning, då rådrum senast kan begäras. Af ordalagen i det föreslagna stadgandet skulle emellertid den slutsats kunna dragas, att afbetalningen måste hafva skett någon gång *före* utmätningförrättningen.

Slutligen kan jag ej underlåta att uttala att, då såsom flera af Kungl. Maj:ts befallningshafvande framhållit, de nu föreslagna stadgandena måste i betydlig grad öka det redan nu dryga arbetet med böters indrifning, det är med stor tvekan jag tillstyrker denna i och för sig nyttiga och önskvärda lagändring.»

10 §.

Af justitierådet *Thollander*:

»Mot redaktionen af första stycket kan anmärkas, att uttryckssättet lider af ofullständighet och borde vara: 'saknas hos den, som blifvit till böter fälld, tillgång till deras fulla gäldande, skola böterna eller, om afbetalning skett, hvad oguldet är etc.'»

12 §.

Af justitierådet *Thollander*:

»Då, för den händelse att afbetalning skett, sedan förvandlingsstraff begynt, tvekan kan råda, om hvilket belopp, som skall anses oguldet —

det efter afbetalning återstående eller det, som hvarken afbetalts eller genom förvandlingsstraff aftjänats — synes ett förtydligande vara af behovet påkalladt.»

4 Kap.

1 §.

Af justitieråden *Silverstolpe*, *Quensel* och *Cassel*:

»Därest, på sätt förut blifvit hemställdt, de i 2 kap. 7 § i förslaget upptagna bestämmelser undergå jämkning och, i den mån de anses böra bibehållas, öfverflyttas till 6 § i samma kap., bör den i förevarande § upptagna hänvisning till 2 kap. 7 § utbytas mot hänvisning till 6 § i samma kap.».

2 §.

Af justitierådet *Thollander*:

»Den i förevarande § tillagda hänvisning till 8 § i förslaget anser jag oriktig och vilseledande och därför böra utgå. Af denna hänvisning skulle nämligen kunna dragas den slutsats att, då vid *en* lagföring till bedömande förekomme flera brottsliga handlingar, hvilka vore hvar för sig att hänföra till särskilda brott, domstolen skulle vid utsättande af de särskilda straff, som å hvarje brott bort följa, tillika pröfva och utsätta, huruvida hvart och ett af dessa straff borde skärpas. Ett sådant tillvägagående synes mig emellertid stå i bestämd strid med de grunder, hvarå förslaget om straffskärpning hvilar. I 2 kap. 7 § strafflagen stadgas nämligen såsom förutsättning för ådömande af skärpning, bland annat, att 'det straff, som gärningen förskyllt, är till tiden så kort, att det anses ej utan slik skärpning skola å den brottslige öfva tillbörlig verkan'. Här af följer, att längden af det straff, som den brottslige skall undergå, måste vara bestämd, innan för domaren kan uppkomma frågan om straffet är så kort, att det ej utan skärpning kan antagas öfva tillbörlig verkan.

Till samma slut kommer man, om man fasthåller, att skärpning bör betraktas såsom ett särskildt sätt för verkställighet af ådömdt straff. Domstolen kan icke förordna, huru ett straff bör verkställas, förr än själva straffet är bestämdt.

Hänvisningen till 8 § är således enligt min uppfattning oriktig för det fall, som i förevarande § afses, eller att brotten förekomme till bedömande vid en och samma lagföring.

Inträffar fall, som afses i 9 § af förslaget, nämligen att någon, sedan han blifvit dömd till straff för ett brott, varder öfvertygad att förut hafva föröfvat annat brott, skall straffet så bestämmas, som hade han på en gång varit för båda brotten lagförd. De i 2 § gifna regler skola således tillämpas. Äfven i detta fall bör på förut angifna skäl frågan om skärpnings ådömande företagas först sedan straffen för de särskilda brotten blifvit sammanlagda. Om nu straffet för det först bedömda brottet *icke* är förenadt med skärpning, saknar hänvisningen till 8 § användning.

Är straffet för det först bedömda brottet förenadt med skärpning och har denna helt och hållet eller till någon del blifvit verkställd, då andra domen meddelas, skulle med förslagets ståndpunkt dess 10 § komma till användning, men icke den 8. Hänvisningen till sist nämnda § är äfven för detta fall otillämplig.

Återstår det fall, att den genom den första domen ådömda skärpning icke är till någon del verkställd då andra domen meddelas. Det framgår icke tydligt af förslaget huru domstolen då skall förfara. Men, om ock straffskärpning kan betraktas som en verkställighetsform, lärer i allt fall, då det är domstolen, som därom förordnat, ett sådant förordnande hafva samma kraft som domen i öfrigt. Däraf torde följa, att i det förut-satta fallet domstolen icke kan undgå att tillämpa den ådömda skärpningen eller döma till en strängare. I det senare fallet eller att domstolen anser strängare skärpning nödig, erfordras hänvisning till 8 §. Men denna hänvisning kan icke utan att verka vilseledande insättas i 2 §.»

7 §.

Af justitierådet *Thollander*:

»Mot uttryckssättet i denna § har jag samma anmärkning som vid 2 kap. 10 §.»

8 §.

Af justitierådet *Cassel*:

»Bestämmelsen i sista stycket af denna §, att, där ådömda skärpningar finnas vara, efter i §:n förut angifven grund, lika svåra, skärpning med mörkt enrum skall tillämpas, synes mig under vissa förhållanden kunna komma att föranleda tvekan vid verkställigheten. Antag t. ex. att viss tids straffarbete, skärpt med 12 dagars hårdt nattläger, skall förenas med viss tids straffarbete, skärpt med 6 dagars hårdt nattläger i förening med mörkt enrum under lika många dagar. Enligt i §:n förut angifven beräkningsgrund äro dessa båda skärpningar att anse såsom lika svåra och

den senare skärpningen (med mörkt enrum) skall alltså tillämpas. Om nu vid verkställigheten befinnes, att den dömde ej kan utan våda för hälsan undergå skärpning med mörkt enrum, men att något hinder för skärpning med hårdt nattläger ej förefinnes, huru skall då förfaras? Af stadgandena i 2 kap. 6 § i förevarande lagförslag jämförda med bestämmelserna i 3 § af den föreslagna lagen angående straffarbets och fängelsestraffs verkställande i enrum, framgår, att skärpningen med mörkt enrum är förfallen, där den ej kan före strafftidens slut verkställas, men att skärpningen 'i öfrigt' skall gå i verkställighet. Skärpning med hårdt nattläger skall den dömde således undergå, men skall skärpningen vara i 12 dagar eller i allenast 6 dagar? Det förra alternativet vill väl synas naturligt och öfverensstämmer jämväl med hvad i första punkten af nu förevarande § stadgats, nämligen att af lika svåra skärpningar endera skall tillämpas; men af den uttryckliga bestämmelsen i sista punkten af samma § att 'skärpningen med mörkt enrum' skall tillämpas, jämförd med stadgandena i 3 § af förslaget till lag angående straffarbets och fängelsestraffs verkställande i enrum, torde emellertid kunna dragas den slutsats, att i det antagna fallet skärpning med hårdt nattläger skall äga rum under allenast 6 dagar. Till undvikande af en sådan tolkning, hvilken ingalunda torde vara lämplig, synes mig en jämkning af ordalagen i nu ifrågavarande bestämmelse erforderlig.»

Af justitierådet *Thollander*:

»Uttrycket: 'antingen det är fängelse eller straffarbete' torde lämpligen böra fullständigas till: 'antingen straffet är fängelse eller straffarbete'.»

10 §.

Af justitierådet *Silverstolpe*, med hvilken justitieråden *Quensel* och *Cassel* instämde:

»Frågan om afdrag för skärpning, som på grund af tidigare dom blifvit verkställd, synes böra i lagen behandlas först efter samtliga däri förekommande stadganden om afräkning å ett genom senare dom bestämdt straff af hvad den dömde af ett förut ålagdt straff redan kan hafva utstått. I följd häraf torde 10 och 11 §§ i förslaget böra byta plats.

Bestämmelserna i 10 § synas onödigt invecklade samt ägnade att gifva anledning till svåra misstag vid tillämpningen. Till ledning för afräkningen från ådömd straffskärpning af redan undergången skärpning torde den i 8 § gifna regeln, att en dags skärpning med mörkt enrum svarar mot två dagars skärpning endast genom hårdt nattläger, vara till fyllest. Att, såsom i motiven framhållits, tillämpningen af denna regel

i vissa fall kan föranleda därtill, att den dömd underkastas skärpning af straffet under sammanlagdt längre tid, än som i den senare domen blifvit för skärpning bestämd, kan icke anses innebära någon orättvisa, då skärpningen i sådan händelse i motsvarande grad mildras. Enahanda förhållande inträffar, då å straffarbete, som ålagts genom en senare dom, afräkning sker för hvad som blifvit verkställdt af ett förut ådömdt fängelsestraff. Det föreslagna stadgandet i paragrafens första stycke torde därför böra ändras till en bestämmelse allenast därom, att då från ådömd straffskärpning skall afräknas skärpning, som till följd af tidigare dom blifvit verkställd, de i 8 § för jämförelse af olika skärpningar stadgade grunder skola lända till efterrättelse.

Med hänsyn till de omständigheter, som framhållits af en reservant inom kommittén, anser jag, att afdrag å själfva strafftiden såsom vederlag för undergången skärpning icke bör äga rum och att följaktligen andra stycket i paragrafen bör helt och hållet utgå.»

Af justitierådet *Thollander*:

»Denna § utgår från att afräkning för verkställd skärpning skall ske i de fall, då afdrag för undergången straff skall äga rum. Detta har ansetts ligga i sakens natur eller måhända ansetts följa af den i § 8 stadgade regel, att kumulation af skärpning icke får äga rum. Fasthåller man emellertid betraktelsesättet, att skärpning är allenast en särskild form för verkställighet af ett straff, kommer man med mera följdriktighet till ett motsatt resultat, eller att afdrag för verkställd skärpning icke bör ske. Att detta skulle leda till för stor stränghet synes icke vara att befara, då i verkställighetslagen finnes stadgande om nödiga afbrott i skärpningen.

På dessa skäl tillstyrker jag, att första stycket i 10 § utgår.

I fråga om andra stycket är jag ense med justitierådet *Silverstolpe*.

11 §.

Af justitieråden *Silverstolpe* och *Skarin*:

»Då det visat sig, att stadgandet i andra stycket af 8 § i 4 kap. strafflagen, hvilket stadgande i förslaget oförändradt upptagits såsom 11 § i samma kap., gifver rum för olika tolkningar, i det att man, då någon, sedan han blifvit till straff dömd, men innan han det till fullo undergått, föröfvat två eller flera nya brott, för hvilka särskilda straff skola bestämmas, å ena sidan gjort gällande, att straffen för dessa böra först med hvarandra förenas eller sammanläggas efter gällande grunder, innan lagrummets föreskrifter tillämpas, men å andra sidan hållit före, att allenast

en förening eller sammanläggning af straff skall äga rum, samt den med hänsyn till resultatet högst väsentliga skillnaden emellan dessa olika tolkningar skulle på grund af viss bestämmelse i förslaget till lag angående villkorlig frigifning erhålla ökad vikt, därest samma förslag upphöjes till lag, hemställas, att i sammanhang med nu förevarande lagstiftningsåtgärder paragrafens stadganden förtydligas uti ifrågavarande hänseende.»

Öfvergångsstadgandet:

Af justitierådet *Wijkander*, med hvilken *högsta domstolens öfriga ledamöter* instämde:

»Att en ny strafflag icke har tillbakaverkande kraft i annan händelse än att densamma är mildare än den äldre lagen, är en inom den moderna strafflagstiftningen allmänt erkänd grundsats. Vid antagandet af 1864 års strafflag blef denna grundsats ock uttalad, i det att i 5 § af strafflagens promulgationsförordning föreskrefs, att brott, som vore föröfvadt innan nya lagen blef gällande, men för hvilket dessförinnan straff ej vore bestämdt genom dom, som vunnit laga kraft eller ej öfverklagad blifvit, skulle efter nya lagen straffas, om det straff, som efter nya lagen ådömas borde, vore lindrigare än det, som i äldre lag eller författning för brottet varit stadgadt; hvarförutom i 8 § af samma förordning förordnades, att viten och sådana böter, som enligt äldre lag eller författning bort med enkelt fängelse efter utsökningsbalken aftjänas, skulle, därest brottet blifvit föröfvadt innan den nya lagen blef gällande, förvandlas till fängelse efter 11 § (ursprungliga lydelsen) i 2 kapitlet af samma lag d. v. s. vanligt fängelse, och således ej till det enligt nya lagen för sådant brott stadgade förvandlingstraff eller fängelse vid vatten och bröd.

Den sålunda uttalade principen har, ehuru bestämmelserna intagits icke i strafflagen utan i dess promulgationsförordning och därstädes till sin form afse allenast förhållandet mellan strafflagen och äldre författningar, dock ansetts vara af den allmängiltighet, att vid därefter i strafflagen vidtagna ändringar den icke särskildt upprepats utan antagits skola själfallet följa af en analogisk tillämpning af promulgationsförordningens stadganden. Då kommitterade i det nu förevarande förslaget i allmänhet ej meddela något stadgande om den blifvande lagens tillämplighet eller icke tillämplighet å förbrytelser, som föröfvats före dess trädande i kraft, torde kommitterade således få anses vara af den mening, att promulgationsförordningens 5 § skall beträffande den föreslagna lagen komma till användning; och underlåtenheten att härom meddela uttryckligt stadgande

lärer, såsom varande i öfverensstämmelse med hvad hittills brukats, böra lämnas utan anmärkning.

Desto mera anmärkningsvärdt synes mig däremot vara, att den bestämmelse, som kommitterade föreslagit i fråga om det nya förvandlingsstraffets tillämplighet å äldre förbrytelser och som således skulle motsvara ofvanberörda, i 8 § af strafflagens promulgationsförordning intagna bestämmelse, grundats på en annan princip än den, som kommitterade ansett böra i allmänhet gälla och jämväl finnes i sagda 8 § uttalad. Kommitterade föreslå nämligen, att böter som blifvet *ålagda* före den dag, från och med hvilken lagen skall lända till efterrättelse, skola till den del, som ej blifvit gulden, förvandlas efter dittills gällande grund. Lagens tillämplighet göres således icke beroende af tiden för brottets föröfvande, utan af tiden för straffdomens afkunnande. Kommitterade hafva motiverat den föreslagna bestämmelsen därmed, att den myndighet, som verkställer bötesförvandling, i allmänhet icke har tillgång till sådana handlingar, som lämna upplysning om tidpunkten för brottets föröfvande, och att förskaffande af sådana handlingar i talrika under en lång öfvergångstid förekommande fall icke allenast skulle förorsaka omfattande skriftväxling och arbete utan äfven leda till ett betänkligt försenande af straffverkställigheten. Då emellertid dessa olägenheter kunna utan nämnvärd svårighet undanröjas, exempelvis därigenom, att i de fall, då böter, vid bristande tillgång till deras gäldande, skulle förvandlas enligt äldre lag, domstolen härom meddelade besked i utslaget och anteckning om förhållandet tillika gjordes i saköreslängden, synes den anförda grunden ej väga synnerligen tungt; och i allt fall lärer den princip, hvarom nu är fråga, vara allt för viktig för att, till vinnande af en eller annan praktisk fördel, från den samma bör göras undantag.

En reservant inom kommittén har såsom sin mening uttalat, att den allmänt iakttagna regeln, att en strängare strafflag icke bör tillämpas å förhållanden, som inträffat förrän den nya lagen blef gällande, icke afser annat än att själfva *straffet*, om det enligt den nya lagens bestämmelser är svårare än enligt den äldre, skall enligt den senare utmätas, där brottet är begånget förr än den nya träd i kraft, men att hvarken behöfligt eller lämpligt vore att låta en liknande grundsats komma till användning jämväl i fråga om *sättet för straffs verkställande*; och då kommitterades förslag i förevarande hänseende synts reservanten godtyckligt och ledande till ojämnhet i förfarandet, har reservanten hemställt, att förvandlingsstraff för böter, hvilka före lagens trädande i kraft *begynt aftjänas*, skall efter dittills gällande grund verkställas i fråga om den del af böterna, som icke guldits. Reservantens förslag hvilat emellertid på ett antagande, som,

efter mitt förmenande, icke är hållbart. Här är nämligen icke fråga om det *sätt*, hvarpå det ådömda straffet, bötesstraffet, skall verkställas, utan om *arten* af det straff, som, i den händelse sig visat, att bötesstraffet såsom sådant icke kan bringas till verkställighet, skall träda i stället för bötesstraffet. Enligt nu gällande lag består detta straff i okvalificerad fängelse; enligt förslaget skulle förvandlingsstraffet blifva en annan och svårare straffart, fängelse vid inskränkt kost. Så synes ock i själfva lagförslaget saken vara betraktad, eftersom den konstitutiva bestämmelsen om fängelse vid inskränkt kost intagits i strafflagen och ej i lagen angående fängelsestraffs verkställande, till hvilken senare lags område den dock måste ansetts hafva uteslutande hört, om den endast rört sättet för ett straffs verkställande. Med enahanda rätt hade reservanten ock kunnat låta de föreslagna bestämmelserna om skärpning af de omedelbart ådömda frihetsstraffen erhålla tillbakaverkande kraft — ett förfarande, som dock ej ifrågasatts eller lärer komma att ifrågasättas.

Då således, enligt min åsikt, hvarken kommitterades eller reservantens förslag i ämnet kan godkännas, utan den allmänna principen om strafflagars retroaktivitet äfven i förevarande hänseende bör komma till användning, anser jag mig, för den händelse kommittéförslaget i hvad angår nytt förvandlingsstraff för böter godkännes, böra hemställa, att förslagets promulgationsstadgande erhåller en affattning, som utmärker, att *tiden för brottets föröfvande* blir bestämmande för frågan, om böter skola förvandlas efter den nya lagen eller ej.»

2:o) *Förslaget till lag angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum.*

Justitieråden *Skarin, Wijkander, Thollander, Cassel* och *Silverstolpe* anmärkte det oegentliga däri, att förevarande lagförslag i likhet med lagen den 29 juli 1892 endast rörde straffens verkställighet i enrum, medan verkställigheten i gemensamhetsfängelse reglerades genom administrativa stadganden.

Vid granskning af förslagets särskilda §§ anfördes vid

3 §.

Af justitierådet *Quensel*, med hvilken justitierådet *Cassel* instämde:

»Enligt motiven skulle af föreskriften, att hvarje skärpningsdag skall omfatta 24 timmar, följa, att, där skärpning måste under pågående dygn afbrytas för att sedermera efter hindrets bortfallande fortsättas, skärpningen bör så vidt möjligt åter vidtaga å tid på dygnet, som motsvarar tidpunkten för afbrottet. Detta synes innebära, att såsom utstånden skärp-

ningsdag må den dömde tillgodoräknas 24 timmar, äfven om dessa hämtats från skilda dygn. Bestämmelsens affattning synes dock kunna gifva anledning till den alldeles motsatta tolkningen, eller att som skärpningsdag räknas allenast 24 sammanhängande timmar.»

4 §.

Af justitierådet *Silverstolpe*, med hvilken justitierådet *Thollander* instämde:

»Beträffande första stycket i 4 § anmärkes, hurusom det synes mindre lämpligt att i allmän lag fastslå såsom regel i fråga om verkställighet af straffarbete i enrum, att arbetsskilling kan tilldelas fånge allenast för arbete, som utföres utöfver föresatt skäligt mått. Bestämmelsen skulle för öfrigt antagligen medföra olägenheter vid tillämpningen, enär beräkningen af det mått arbete, som borde föresättas fånge, sannolikt skulle blifva anmärkningsvärdt ojämn, äfven om allmängiltiga grunder för densamma kunde uppställas. Det föreslagna stadgandet torde kunna ersättas af en föreskrift därom, att för flit och ordentlighet i arbetet i förening med godt uppförande arbetspremie kan tilldelas fånge.

Genom införande i paragrafens tredje stycke af orden: 'efter pröfning' har enligt motiven till förslaget afsetts att betona angelägenheten däraf, att beviljandet åt straffarbetsfånge af tillstånd att afsända eller emottaga bref eller bud icke finge ske annorledes än efter omsorgsfullt öfvervägande af omständigheterna. Enär hvarje beviljande af en framställning i sådant hänseende måste föregås af pröfning, synes den afsedda betydelsen svårligen kunna inläggas i ofvannämnda ord, hvadan desamma saklöst kunna utgå. I stället torde böra tilläggas, att sådant tillstånd ej må lämnas, såvida icke särskildt viktiga omständigheter föreligga.

Under förutsättning att en ändring af förslaget i sistberörda riktning vidtages och då för vinnande af åsyftad större skärpa i straffet synes erforderligt att rätten för straffarbetsfånge att af utomstående personer mottaga besök underkastas enahanda begränsning som rätten att afsända eller emottaga bref eller bud, anser jag bestämmelsen om tillåtelse för sådan fånge att, sedan tre månader från straffets början förflutit, emottaga besök af vissa anhöriga, utan att omständigheter af särskild vikt äro för handen, böra helt och hållet uteslutas.»

Justitieråden *Skarin*, *Wijkander*, *Cassel* och *Quensel* instämde beträffande första stycket med justitierådet *Silverstolpe* och ansågo lika med honom de i §:ns tredje stycke förekommande orden »efter pröfning» böra utgå.

7 §.

1:sta stycket

Af justitierådet *Quensel*:

»Visserligen är vid nu föreslagna anordning af fängelsestraffet arbetet afsedt ej att utgöra ett moment af själfva straffet utan allenast ett medel till förekommande af sysslolöshet, och från denna synpunkt kan ju synas likgiltigt, hvilket hederligt arbete fängelsefången utför. Förnekas kan dock ej, att vissa slag af arbeten kunna i fängelset utföras, hvilka, ehuru i och för sig lofliga, dock äro mindre förenliga med fängelsestraffets syfte. Om t. ex. en tidningsredaktör från fängelset redigerar sin tidning eller en köpman sköter sin affär, måste han visserligen anses utföra ett arbete, men ett arbete, som så att säga försätter honom utom fängelsets murar och föga öfverensstämmer med den isolering från den yttre världen, som skulle utgöra fängelsestraffets förnämsta innebörd. Och härtill kommer, därest arbetsplikt för fängelsefånge införes, den viktiga synpunkt, att med afseende å allt så kalladt intellektuellt arbete nödig kontroll från fängvårdspersonalens sida ej kan utöfvas öfver att arbete verkligt utföres. Mig synes därför vara att förorda, att fängelsefånges arbete, ehvad det anskaffas af honom själf eller af fängelseföreståndaren, skall bestå utslutande af kroppsarbete.»

Af justitierådet *Wijkander*:

»Om ifrågavarande stadgande antages oförändradt, synes den väsentligaste skillnaden emellan straffarbete och fängelse blifva, att straffarbetsfånge är pliktig att utan rätt till andel i inkomsten förrätta arbete för det allmännas räkning, fängelsefånge åter pliktig allenast till arbete för egen räkning, eller, om han så föredrager, till annat arbete, men då med rätt till andel i inkomsten, och fängelsestraffet kommer således att i ej oväsentlig mån till sin beskaffenhet närma sig den svårare straffarten, straffarbete. Så har emellertid ej varit kommittéradens mening — i motiven säges att arbetet icke skall utgöra ett moment af själfva fängelsestraffet — och så bör, efter mitt omdöme, ej heller blifva. Fängelsefången bör visserligen ej vara medgifvet att öfverlämna sig åt sysslolöshet, men honom må å andra sidan ej betagas rätt att bestämma öfver arten af sin verksamhet. Han bör t. ex. äga att sysselsätta sig med intellektuellt arbete, med läsning, författareskap, utöfning af konst och dylikt. Det må väl vara sant, att de fall, då fånge står på sådan bildningsgrad, att han kan ägna sig åt sådan sysselsättning, lyckligtvis ej kunna antagas blifva synnerligen talrika, men sådana fall kunna dock inträffa och måste förty beaktas.

Skulle denna min åsikt befinnas vara riktig, synes stadgandets affattning, som väl starkt betonar, att arbetet skall vara kroppsarbete eller åtminstone i egentlig mening produktivt, böra i någon mån modifieras. Eljest kan befaras att vid tillämpningen fången kan blifva utsatt för ett ganska stort godtycke, i det att den ene fängelsedirektören såsom arbete godkänner hvad den andre rubricerar såsom ett tidsfördrif, en lek. För öfrigt torde så länge hos oss ej finnes annan *custodia honesta* än fängelse, föreskrifterna om fängelsefånges arbetsplikt ej kunna utsträckas synnerligen långt, utan att i vissa fall leda till stor obillighet.

I sammanhang härmed anser jag mig böra erinra, hurusom jag vid förslaget till lag angående ändring i vissa delar af strafflagen antydte, att fängelsestraffets mildhet för närvarande ofta nog ej står i rätt förhållande till svårheten af de brott, å hvilka det skall tillämpas, men att det är i straffsatsernas och ej i fängelsestraffets skärpande korrektivet häremot är att söka.»

2:dra stycket.

Af högsta domstolens samtliga ledamöter:

»Sedan, i afseende å den fängelsefånge tillkommande rätt att förskaffa sig underhåll eller bekvämlighet utöfver hvad i fängelset består, till förekommande af missbruk ansetts i 7 § böra uttryckligen stadgas det förbehåll, att fången ej må bereda sig eller emottaga bättre underhåll eller större bekvämlighet, än som är förenligt med måttlighet och enkelhet, torde icke vara lämpligt att därutöfver intaga den föreslagna detaljbestämmelsen om förbud för fången att begagna vin och spritdrycker, helst inom fängelseförvaltningen finnas många andra detaljer af fullt ut lika stor betydelse, som icke heller faststälts i lag; utan lärer frågan, om eller under hvilka förhållanden bruk af vin eller spritdrycker kan tillstädjas fånge, likasom frågan om fånges begagnande af maltdrycker och tobak, lämpligen böra göras till föremål för bestämmelser i särskild instruktion.»

3:dje stycket.

Af justitierådet *Silverstolpe*, med hvilken justitieråden *Quensel*, *Cassel* och *Wijkander* förenade sig:

»I hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad för närvarande gäller, innehåller förslaget i 7 §, att under vissa förbehåll tillstånd ej må vägras fängelsefånge att emottaga eller afsända bref. Som det icke sällan lärer förekomma, att fånge begär tillstånd att afsända bref, hvars innehåll är för annan person förnärmande eller sårar tukt och sedlighet, synes bland dessa förbehåll böra upptagas, att brefvet icke är till innehållet ohöfviskt.»

Af justitierådet *Thollander*, med hvilken justitieråden *Skarin*, *Wijkander*, *Cassel* och *Silverstolpe* instämde:

»Vid jämförelse mellan tredje stycket i denna § och fjärde stycket i 4 § faller i ögonen, att, medan här är stadgad skyldighet för fängelsets styresman att, om han så nödigt aktar, förordna, att under besöken hos fången någon af fångbetjäningen skall vara tillstädes, motsvarande bestämmelse saknas i 4 § fjärde stycket. Då någon olikhet härutinnan icke torde vara afsedd, hemställes om båda stadgandenas bringande till öfverensstämmelse.»

9 §.

Af justitieråden *Skarin*, *Thollander*, *Quensel* och *Silverstolpe*:

»I likhet med en reservant inom kommittén och på de af honom anförda skäl hemställes, att sista delen af §:n från och med orden 'dock att' måtte utgå.»

Öfvergångsstadgandet:

Af justitierådet *Wijkander*, med hvilken justitierådet *Cassel* för-
enade sig:

»Om än i allmänhet får antagas att då ny lag innefattar ändringar allenast i sättet för redan befintliga straffarters verkställande, samma lag skall tillämpas äfven i de fall, då straffet föranledts af brott, som begåtts före den nya lagens trädande i kraft, så torde dock icke kunna förnekas, att en dylik ändring kan vara af den genomgripande beskaffenhet att, om densamma erhåller retroaktiv verkan, billigheten trädes för nära. Af sådan beskaffenhet synes mig en af de kommitterade nu föreslagna ändringarne vara, den nämligen att, när straffarbete verkställs i enrum, afdrag i strafftiden icke vidare skall förekomma. Då straffarbete för närvarande ådömes, utgår domaren i allmänhet från det antagandet, att hinder icke möter för straffarbetets verkställande i enrum under så lång tid lagen medgifver, och att således strafftiden i verkligheten kommer att blifva kortare än den tid, som domen angifver. Skulle nu den dömda komma att hållas i enrum under viss tid utan att därför få räkna sig till godo något afdrag i strafftiden, så kommer han följaktligen att undergå straffarbete i längre tid, än vid straffets ådömande antagits skola blifva förhållandet. Denna oegentlighet är ingalunda af kommitterade förbisedd, men kommitterade hafva trott, att densamma kunde afhjälpas på det sätt, att den nya bestämmelsen skulle i afseende å straffdomar, som afkunnats

före den tid, då lagen i öfriga delar skulle träda i kraft, komma till användning först ett år senare och således icke i annan händelse än att straffets begynnande genom den dömdes förhållande längre tid fördröjts. Då det emellertid icke alltid kan antagas, att ett sådant dröjsmål är beroende på vållande hos den dömda, och äfven, där så är förhållandet, denna omständighet i och för sig icke synes utgöra giltig anledning till strafftidens förlängande, hemställer jag, att den förenämnda olägenheten på det sätt undanröjes, att den blifvande lagens tillämplighet i förevarande hänseende göres beroende af tidpunkten för domens afkunnande.»

3:o) *Förslaget till lag angående villkorlig frigifning.*

Vid granskning af detta förslag anmärktes vid

1 §.

Af justitierådet *Silverstolpe*, med hvilken justitierådet *Thollander* instämde:

»Enligt motiven till denna paragraf är det meningen, att villkorlig frigifning icke skall ifrågakomma för annan än den, som vill begagna sig af dylik förmån, och har detta ansetts vara så uppenbart, att uttryckligt stadgande därom i lagen icke erfordrades. Till undvikande af missförstånd synes dock böra i lagen tydligt uttalas, att sådan frigifning icke må mot den dömdes bestridande äga rum.»

Af justitierådet *Quensel*:

»Då såsom förutsättning för villkorlig frigifning uppställs, att två tredjedelar af straffet skall vara utståndet och att straffverkställigheten ägt rum minst två år, kan i ett visst fall, nämligen det, som omförmäles i 4 kap. 8 § strafflagen, tvekan uppstå, huruvida, i händelse det först ådömda straffet blifvit till fullo verkställt innan det först föröfvade brottet beifras, det sålunda utståndna straffet må medräknas för utrönande, huruvida ofvannämnda förutsättning blifvit uppfylld.»

Af justitierådet *Skarin*, att han instämde med justitierådet *Silverstolpe*, samt tillade, att han för sin del funne orden i första stycket »den tid, hvarunder straffet verkställts» icke noggrant uttrycka hvad här menades. Med de afdrag, som enligt nu gällande lag *skola* göras när straffarbete verkställs i enrum och som *kunna* göras för undergånget rannsaktionshäkte, inträffar det ju ofta, att fången får tillgodoräkna sig en vida längre strafftid än den, hvarunder straffet verkställts. Då meningen torde vara att i fråga om villkorlig frigifning hänsyn skall tagas till den tid, som bör såsom utståndet straff beräknas fången till godo, och ej till

den, hvarunder straffet faktiskt verkställts, synes en jämkning af det anmärkta uttrycket lämplig.

2 §.

Af justitierådet *Thollander*:

»Att föra ett ordentligt och ostraffligt lefverne, undvika skadligt umgänge samt bemöda sig om utväg till försörjning på lofligt sätt' äro plikter, hvilkas inskräpande knappast lämpar sig för lagtexten, utan synes detta hafva sin rätta plats i det i 7 § omförmälda frihetspass.»

4, 13 §§.

Af justitierådet *Silverstolpe*, med hvilken justitieråden *Quensel* och *Thollander* instämde:

»I fråga om 4 och 13 §§ anmärkes, att, då förverkande af villkorlig frihet ansetts icke böra vara beroende af andra omständigheter än sådana, som under pröfvotiden blifvit uppenbara, följdriktigheten synes fordra, att den frigifne icke får hafva efter samma tids slut vistats å fri fot, därest friheten skall kunna senare återkallas eller förklaras förverkad, och bör detta i lagen tydligt utmärkas.

Att i fall, hvarom i 13 § förmäles, skall i fråga om förening eller förändring af straffen tillämpas hvad i 4 kap. strafflagen finnes stadgadt, är utan den i sistnämnda paragraf intagna erinran fullt klart af gällande bestämmelser i ämnet.»

Af justitierådet *Cassel*:

»Af skäl, som i motiven omförmälas, har man ansett öfvervägande grunder tala därför, att den villkorliga frihetens förverkan icke borde göras beroende af andra 'förhållanden' än sådana, som under pröfvotiden blifvit 'uppenbara'. Frånsedt de fall, då under pröfvotiden den villkorliga friheten återkallas eller den villkorligt frigifne för brott dömes till urbot a bestraffning, i hvilka fall någon tvekan icke kan uppstå, har man, såsom af motiven framgår, ansett frågan, huruvida 'förhållandena' under pröfvotiden blifvit 'uppenbara' böra göras beroende däraf, att den villkorligt frigifne blifvit före pröfvotidens utgång häktad, vare sig detta nu skett, såsom i 4 § sägs, på grund af förhållande, som till återkallelse föranleder, eller för begånget brott, hvarom i 13 § förmäles. Stadgandet i 4 § har erhållit en häremot svarande affattning, hvilket däremot icke torde vara förhållandet med bestämmelsen i sista punkten af 13 §. De ordalag, som där blifvit använda, synas mig kunna gifva anledning till den tolkning, att det för stadgandets tillämpning ej vore nog, att den villkorligt frigifne

blifvit före pröfvotidens utgång häktad för brott, därför han sedermera dömes till urbota bestraffning, utan att det tillika erfordrades, att han vid pröfvotidens utgång ännu hölles för brottet häktad, och att han således i det ögonblick, då pröfvotiden ginge till ända, ej vistades å fri fot. En sådan tolkning af ifrågavarande stadgande torde emellertid i vissa fall kunna leda till betänkliga missförhållanden, och jag hemställer därför, att stadgandet i sista punkten af 13 § måtte bringas till närmare öfverensstämmelse med motsvarande bestämmelse i 4 §.»

Justitierådet *Cassel* instämde därjämte med justitierådet *Silverstolpe* beträffande anmärkningen om obehöfligheten att i 13 § omnämna tillämpningen af 4 kap. strafflagen.

Af justitierådet *Wijkander*:

»Kommitterade hafva i förevarande §§ utgått från den uppfattningen, att den villkorliga frihetens förverkande ej borde bero af andra förhållanden än som under pröfvotiden blifvit uppenbara. Skulle fråga, huruvida straffet vore aftjänadt eller ej, blifva beroende jämväl af öfverträdelser mot 2 § af förslaget eller förbrytelser, som icke blifvit kunniga förr än efter pröfvotidens slut, vore därmed, enligt kommitterades åsikt, förenad den olägenheten, att det icke blefve möjligt att förr än efter lång tids förlopp fastställa, huruvida straffet vore aftjänadt eller icke, och uppenbarligen skulle sådant vålla en i flera afscenden betänklig osäkerhet, som syntes böra undvikas. Såvidt angår åsidosättande af hvad enligt 2 § af förslaget åligger den frigifne, är jag obetingadt ense med kommitterade; några nämnvärda svårigheter äro härvid ej för handen med det föreslagna förfaringssättet, men de praktiska olägenheterna af ett motsatt ej oväsentliga. Enahanda torde äfven vara förhållandet hvad angår sådana förbrytelser, som allenast förskylla bötesansvar och som således ej med nödvändighet föranleda återkallelse af den villkorliga friheten.

Annorlunda ställer sig för mig saken, då det gäller brott, som skola försonas med frihetsstaff. Enligt kommitterades förslag är tidpunkten för ett sådant brotts föröfvande likgiltig vid besvarande af frågan, om det straff, hvarifrån villkorlig frigifning ägt rum, skall anses aftjänadt eller ej; det är allenast tiden för domens afkunnande eller den brottsliges inmanande i häkte, som därvid blir bestämmande. Oafsedt att kommitterade i förslaget till lag angående villkorlig straffdom (4 och 5 §§) synes hafva omfattat en annan princip, torde mot det föreslagna förfaringssättet, då det utsträcker till brott, som förskylla urbota bestraffning, kunna anmärkas, att det tillerkännes sluppen större inflytande i fråga om bestraffandet af brott än som är nödigt och rimligt. I ena fallet upptäckes brottet och

häktas brottslingen före pröfvotidens utgång, med den påföljd att den villkorligt medgifna friheten förklaras förverkad; i ett annat fall, där omständigheterna för öfrigt äro fullkomligt lika, upptäckes ej brottet före pröfvotidens slut eller hinner brottslingen ej dessförinnan häktas, och han varder då bedömd, som om han till fullo aftjänat straffet för det brott, beträffande hvilket villkorlig frigifning meddelats. Och är brottet föröfvadt mot slutet af pröfvotiden har brottslingen all anledning att hoppas, att detsamma ej skall komma att inverka på frågan om den villkorliga frihetens förverkande.

Den olägenhet, som sålunda uppkommer därigenom, att frihetens förverkande blir beroende icke af den frigifnes brottslighet under pröfvotiden utan af den tillfälligheten, att densamma blifvit eller icke blifvit under samma tid konstaterad, anser jag för min del böra afhjälpas, och detta så mycket hellre som den under viss förutsättning kan medföra orimliga resultat. I sådant afseende tillåter jag mig anföra ett exempel. En person är dömd till 9 års straffarbete. Efter att hafva utstått två tredjedelar af straffet, varder han villkorligt frigifven. Af straffet återstår således 3 år. Under pröfvotiden begår han brott, för hvilket han dock ej lagföres förr än efter pröfvotidens utgång. Straffet för detta brott är 3 års straffarbete. Med tillämpning af stadgandet i andra stycket i 8 § af 4 kapitlet strafflagen (=11 § enligt kommitterades förslag) skall straffet bestämmas sålunda, att straffet för det nya brottet, 3 år, sammanlägges med hvad som vid detta brotts begående återstod af straffet för det äldre brottet, d. v. s. 3 år, summa 5 år (4 kap. 5 §), hvarifrån skall afräknas hvad af sagda återstod kan vara verkställt efter nya brottets föröfvande eller i förevarande exempel hela återstoden 3 år. Det slutliga straffet blifver således 2 års straffarbete. Med andra ord, den omständigheten, att det under pröfvotiden begångna brottet ej åtalats förr än efter pröfvotidens utgång, vid hvilket förhållande enligt 4 § i kommitterades förslag, straffet för det äldre brottet skall anses vara vid pröfvotidens utgång till fullo aftjänadt, leder därtill, att i förevarande exempel den brottslige bestraffas med allenast 2 års straffarbete, ehuru hans brott i och för sig förskyllt 3 års straffarbete.

Det skulle tilläfvontyrs kunna ifrågasättas, huruvida ej sistberörda missförhållande skulle kunna undvikas genom att i 4 § af förslaget utbyta orden 'skall straffet anses vara vid pröfvotidens utgång till fullo aftjänadt' mot 'skall straffet anses vara till fullo verkställt, då den villkorliga frigifningen ägde rum'. Med en dylik affattning af §:n skulle i det anförda exemplet straffet hafva blifvit 3 år, och resultatet sålunda åtminstone ej sådant, att den villkorliga frigifningen medfört nedsättning i det straff,

som eljest skolat för brottet ådömas. Men härvid är att märka att, om den tidpunkt, då straffet skall anses vara verkställdt, bestämmes till dagen för frigifningen, detta i sin ordning föranleder oegentligheter i fråga om brotts iteration. Om t. ex. en person, som blifvit villkorligt frigifven från straff för första resan rån, under pröfvotiden ånyo begått rån, hvarför han åtalas först efter pröfvotidens utgång, så skall, med den lydelse §:n i förslaget har, han åter dömas för allenast första resan rån, efter som vid brottets begående straffet för det äldre brottet ännu ej var af-tjänadt, men, om man åt §:n gifvit förberörda ändrade lydelse, och straffet för det äldre brottet således skulle anses hafva varit till fullo verkställdt vid tiden för det senare brottets begående, skulle brottslingen blifva dömd för andra resan rån, oaktadt han skolat dömas allenast för första resan, därest brottet blifvit åtaladt före pröfvotidens utgång.

Med anledning af det nu anförda anser jag mig böra hemställa, att 13 § i förslaget erhåller en lydelse, enligt hvilken jämväl för det fall, att den frigifne efter pröfvotidens utgång varder dömd till straffarbete eller fängelse för brott, som han begått före utgången af nämnda tid, den villkorliga friheten skall förklaras förverkad. Detta förer visserligen därhän, att den frigifne, som begått brott, hvarom nu är fråga, ej kan förr än efter tilläfventyrs åkommen preskription, vara säker på att han ej vidare skall undergå hvad som återstod af det förra straffet, men jag kan för min del ej finna att i detta förhållande i och för sig ligger något oegentligt.

Den omständigheten att i fall, som nyss är sagdt, den villkorliga friheten förklaras förverkad, synes emellertid skäligen ej böra föranleda därtill, att brott, som af den frigifne begåtts *efter* pröfvotidens utgång, kommer att i iterationshänseende bedömas mildare, än som skolat ske, därest den villkorliga friheten ej förverkats. Om således en person, som villkorligt frigifvits från straff för första resan rån, efter pröfvotidens utgång ånyo begår rån, bör han dömas för andra resan, ändå att han tillika befinnes hafva under pröfvotiden begått brott och på sådan grund förklaras skola undergå hvad som återstod af det för första resan rån ådömda straff. Då en sådan rättstillämpning dock ej komme att fullt öfverensstämma med hvad för närvarande är stadgadt i strafflagens 4 kap. 11 § (= 14 § i det remitterade förslaget), synes, därest afseende fästes vid min förberörda hemställan, affattningen af sagda lagrum böra i någon mån modifieras.»

Justitierådet *Skarin* instämde med det hufvudsakliga af hvad justitierådet *Wijkander* anført samt tillade att, beträffande redaktionen af 13 § det, såsom redan påpekats, af ordalagen i samma § syntes oklart, huruvida meningen vore, att villkorligt frigifven, som under pröfvotiden häktats för brott, men som före sagda tids slut frigifvits, borde, i händelse han efter

pröfvotiden dömdes för samma brott till urbota ansvar, anses hafva till fullo aftjänat det förra straffet eller ej och att ett förtydligande i detta hänseende förty vore af nöden.

5 §.

Af justitierådet *Silverstolpe*, med hvilken justitierådet *Quensel* instämde:

»Då det enligt förslaget förbehållits Konungen att förordna om villkorlig frigifning, synes det icke vara lämpligt, att i lagen meddelas föreskrifter angående de omständigheter, som vid afgörandet af sådan fråga skola tagas i betraktande. Det enligt motiven särskildt afsedda ändamålet med dessa föreskrifter att lämna vederbörande erforderlig ledning vid förberedande utredning och behandling af frågor om villkorlig frigifning kan vinnas på annat sätt, som här nedan vid 6 § i förslaget skall närmare angifvas.»

Af justitierådet *Cassel*, med hvilken justitierådet *Wijkander* instämde:

»Lika med justitieråden *Quensel* och *Silverstolpe* anser jag, att då det enligt förslaget skall tillkomma Konungen att förordna om villkorlig frigifning, det icke är lämpligt att i lagen meddela föreskrifter angående de omständigheter, som vid afgörande af sådan fråga skola tagas i betraktande. Hvad man egentligen åsyftat med dessa bestämmelser, nämligen att meddela vederbörande myndigheter erforderlig ledning vid den förberedande behandlingen och utredningen af frågor om villkorlig frigifning, synes lika väl kunna vinnas, om åt Konungen uppdrages att i administrativ väg meddela de närmare föreskrifter, som för lagens tillämpning i detta hänseende må finnas erforderliga. Jag hemställer därför, att 5 § uteslutes ur förslaget och att genom jämkning af ordalagen i 15 § åt Konungen lämnas befogenhet att meddela de närmare föreskrifter, som för lagens tillämpning i nu ifrågavarande hänseende anses erforderliga.»

Af justitierådet *Skarin*, att han beträffande denna § hänvisade till hvad han vid nästföljande § komme att anföra.

6 §.

Af justitierådet *Silverstolpe*, med hvilken justitieråden *Quensel*, *Cassel* och *Wijkander* instämde:

»Enligt 6 § skulle Konungen allena uppå hemställen af fångvårdsstyrelsen äga förordna om villkorlig frigifning, och skulle i hvarje fall, då förslag om sådan frigifning af annan väcktes, på fångvårdsstyrelsen ankomma att pröfva, huruvida skäl vore till hemställen hos Konungen. De

för ifrågavarande anordning i motiven anförda grunder härleda sig ur det betraktelsesätt, att beviljande af villkorlig frigifning innefattar föreskrift om verkställighet på särskildt sätt af ådömdt straff. En sådan synpunkt torde emellertid icke vara förenlig med öfriga bestämmelser i förslaget. Därest villkorlig frihet återkallas, skall enligt 3 § i förslaget den frigifne utstå hela den del af straffet, som icke vid frigifningen var verkställd, och om prøfvotiden går till ända utan återkallelse eller sådant afbrott, att återkallelse senare kan ske, blifver enligt 4 § påföljden den, att straffet skall anses till fullo aftjänadt vid utgången af prøfvotiden, hvilken ej alltid sammanfaller med den återstående strafftiden. Här af framgår, att tiden för villkorlig frihet icke bör betraktas såsom strafftid och följaktligen icke heller åtnjutande af villkorlig frihet såsom straffverkställighet. Ehuru detta oaktadt frågor, huruvida i förekommande fall föreligga skäl till beviljande af villkorlig frigifning, i viss mån må anses såsom fängvårdsangelägenheter, i följd hvar af det ock är i sin ordning, att fängvårdsstyrelsen alltid i dylika frågor afgifver yttrande, saknas dock uppenbarligen giltig grund att göra förmånens beviljande beroende af hemställan från fängvårdsstyrelsen, därigenom chefen för fängvården skulle beklädas med oinskränkt makt att efter eget omdöme afslå framställningar om villkorlig frigifning. Ej heller torde de föreslagna bestämmelserna förebygga, att framställningar om villkorlig frigifning droges under Konungens omedelbara pröfning, utan torde samma bestämmelser snarare föranleda, att i många fall, där fängvårdsstyrelsen vägrade hemställa om villkorlig frigifning, sådan söktes hos Konungen under åberopande af nåd. Ifrågavarande paragraf lär följaktligen böra underkastas ändring i nu angifna hänseende.»

Justitieråden *Quensel* och *Silverstolpe* tillade:

»I samband härmed torde föreskrift lämpligen kunna meddelas, att fängvårdsstyrelsen har att vid yttrande i fråga om villkorlig frigifning foga erforderliga handlingar till utredning rörande de omständigheter, som finnas upptagna i förslaget 5 §.»

Af justitierådet *Thollander*:

»Lika med justitierådet *Silverstolpe* anser jag den villkorliga frigifningen icke böra göras beroende på fängvårdsstyrelsens hemställan, men att framställning om villkorlig frigifning, som icke utgått från fängvårdsstyrelsen, bör dit ingifvas för att, beledsagad af styrelsens utlåtande, öfverlämnas till Kungl. Maj:ts afgörande.»

Af justitierådet *Skarin*:

»I händelse ifrågavarande förslag varder lag, torde, helst om villkorlig frigifning ej göres beroende af hemställan från fängvårdsstyrelsen, de fall, då villkorlig frigifning kommer att sökas, blifva mycket talrika. Det synes

därför af många skäl mindre lämpligt, att Kungl. Maj:t i första hand med dessa frågor besväras. Villkorlig frigifning är ju en lindring i straffet, som under vissa i lag angifna förhållanden må medgifvas och som väl ej bör ifrågakomma med mindre fången själf därom framställer anhållan. Pröfningen af en sådan anhållan, som ej faller under Kungl. Maj:ts af inga regler bundna benådningsrätt, synes kunna utan våda uppdragas åt fångvårdsstyrelsen, som därvid må hafva att ställa sig till efterrättelse de grunder, som angifvas i 1 och 5 §§ och hvilka grunder, om pröfningen skall bero på Konungen, lämpligen ej böra i lagen förekomma. Det torde därför böra tagas i öfvervägande, huruvida det ej vore ändamålsenligare att öfverlämna pröfningen af inkommen ansökan om villkorlig frigifning till fångvårdsstyrelsen, med rätt för sökanden att hos Kungl. Maj:t öfverklaga ett afsläende beslut. Man undveke därigenom också den föga lämpliga anordningen att fångvårdsstyrelsen eller annan underordnad myndighet skulle kunna (se 10 §) omedelbart besluta om återkallelse af en utaf Kungl. Maj:t medgifven villkorlig frigifning.»

7 §.

Af justitierådet *Wijkander*, att han ansåge, att då det syntes vara af vikt, att i frihetspasset så fullständigt som möjligt angäfvos de bestämmelser, hvilka den frigifne i denna sin egenskap hade att ställa sig till efterrättelse, den i sista mom. af förevarande § omförmälda skyldighet för den frigifne att vid anfordran uppvisa frihetspasset alltid borde i passet finnas utmärkt, äfvensom att därvid de myndigheter, som skulle äga att påfordra uppvisande af pass, borde närmare angifvas än med det i förslaget använda uttrycket »vederbörande».

9—12 §§.

Af justitierådet *Silverstolpe*:

»Såsom i motiven angifves, har vid bestämmande af den myndighet, hvilken skall utöfva tillsyn öfver villkorligt frigifne, valet varit ganska inskränkt. Då den ringa omfattning och föga utvecklade organisation, som verksamheten för frigifne fångars hjälp och skydd i vårt land hittills nått, icke medgifvit att för tillsynens utöfvande anordna särskilda organer på grundvalen af de i nämnda afseende bestående förhållanden, har knappast återstått annan utväg än tillsynens anförtröende åt vederbörande polismyndigheter, hvilka ock torde böra anses i allmänhet vara till uppdragets utförande lämpliga. Det har emellertid förutsatts, att tillsynen understundom kunde med bättre verkan handhafvas af andra personer, och har därför

i 8 § föreslagits, att till följd af förekomna omständigheter särskild tillsyningsman kunde af Konungens befallningshafvande förordnas. Sistnämnda myndighet skulle sålunda hafva i sin hand ej mindre att utesluta länsman och polismästare eller stadsfiskal från all befattning med tillsynen och i stället förordna särskild tillsyningsman än äfven att entlediga denne och ersätta honom med annan person. På grund såväl häraf som i synnerhet af den ställning, polismyndigheterna intaga såsom stående under Konungens befallningshafvandes lydnad, skulle ej kunna undvikas, att tillsynens närmare anordnande och sättet för dess utöfvande hlefve i hög grad beroende på åtgärder af Konungens befallningshafvande. Å andra sidan gå åtskilliga af de föreslagna bestämmelserna ut därpå, att ledningen och öfvervakandet af tillsynen likasom utöfvandet af den högre myndighet i fråga om uppsikten öfver de frigifne, hvilken icke kunnat åt tillsyningsmännen anförtros, skall tillkomma fångvårdsstyrelsen. Sålunda skall enligt 9 § rätt för villkorligt frigifven fånge att från anvisad uppehållsort afflytta eller för längre tid än tio dagar vistas utom samma ort bero på tillstånd af fångvårdsstyrelsen, som, där afflyttning medgifves, har att därom meddela närmare föreskrifter. Vidare skall enligt 10 och 11 §§, därest omständigheter finnas föreligga, som kunna föranleda återkallelse af den villkorliga friheten, eller den frigifne för brott ställes under tilltal vid domstol eller han jämlikt 11 § häktas, anmälan därom göras hos fångvårdsstyrelsen, som jämväl enligt 10 § under viss förutsättning äger tilldela den frigifne varning. Hvad i dessa afseenden föreslagits har sin hufvudsakliga grund i bestämmelsen i 10 §, att fångvårdsstyrelsen tillkommer att besluta angående återkallelse af villkorligt medgifven frihet. Dessa bestämmelser skulle emellertid hafva till följd, att tillsyningsmännen i utöfning af sin befattning i verkligheten hlefve fångvårdsstyrelsen underordnade myndigheter. Det dubbla subordinationsförhållande, hvori de härigenom i regel skulle komma att försättas, kunde icke undgå att i flera afseenden verka menligt, och bland annat skulle anledningar kunna uppkomma till allvarsamma kompetenskonflikter emellan fångvårdsstyrelsen och Konungens befallningshafvande. Äfven andra olägenheter skulle kunna tänkas uppstå på grund af den åt fångvårdsstyrelsen enligt förslaget uppdragna myndigheten med afseende å villkorligt frigifna. Nödvändigheten eller lämpligheten af villkorligt frigifven fånges häktning på grund af förhållande, som kunde föranleda såväl återkallelse af den villkorliga friheten som dom till tvångsarbete, skulle kunna blifva underkastad pröfning både af fångvårdsstyrelsen och af Konungens befallningshafvande, och beskaffenheten af något den frigifnes förfarande, som kunde ådraga honom varning såväl enligt 11 § af fångvårdsstyrelsen som enligt lagen angående lösdrifvares behandling den

12 juni 1885 af polismyndighet, skulle likaledes kunna blifva föremål för dubbel pröfning, hvaraf kunde följa, att varning tilldelades den frigifne af olika myndigheter men på samma grund.

Vid dessa förhållanden synes böra tillses, huruvida den föreslagna anordningen med öfverlämnande åt fängvårdsstyrelsen att besluta angående återkallelse af villkorlig frihet och i följd däraf hafva öfverinseende öfver de villkorligt frigifna är grundad å skäl af sådan styrka, att de öfvervinna däremot uppkomna betänkligheter.

Väl skulle, på sätt i motiven såsom hufvudsakligt skäl till förslaget uti ifrågavarande del upptagits, största möjliga jämnhet vid pröfningen af frågor om återkallelse af villkorlig frihet kunna ernås, därest afgörandet i hvarje förekommande fall skedde genom en och samma myndighet; men å andra sidan skulle i dylik händelse ensidiga synpunkter lätteligen kunna göra sig för mycket gällande vid afgörandet. Då återkallelse aldrig kan förekomma, utan att i lag bestämd förutsättning därför förefinnes, lär för öfrigt anspråket på tillbörlig jämnhet i tillämpningen fullt tillgodoses, utan att pröfningen i första hand tillkommer central myndighet, blott rätt att hos Kungl. Maj:t söka ändring i beslutet förbehålles.

Såsom förut anmärkts, kan straffverkställighet icke anses pågå under åtnjutande af villkorlig frihet, och vid sådant förhållande utgör icke den omständigheten, att fängvårdsstyrelsen utöfvar den allmänna tillsynen öfver fängvården, skäl att åt samma myndighet uppdraga öfverinseendet öfver villkorligt frigifne eller pröfningen, huruvida dessas åtgöranden strida emot villkoren för fortsatt åtnjutande af frihet, eller bedömandet, därest så skulle befinnas förhållandet, af påföljden därför.

Tillsynen öfver de villkorligt frigifne, hvilken enligt förslaget skulle äga karaktär af polisuppsikt, sammanhänger nära med vissa andra polismyndigheterna tillkommande åligganden. I följd däraf, och då Konungens befallningshafvande äro dessa myndigheters öfverordnade och öfvervaka deras åtgöranden, synas starka skäl förefinnas att gifva Konungens befallningshafvande den befattning med ifrågavarande tillsyn och därmed sammanhängande frågor, som icke direkt kan öfverlämnas åt tillsyningsmännen. I följd häraf torde jämväl rätten att besluta om återkallelse af den villkorliga friheten lämpligen kunna anförtros åt Konungens befallningshafvande.

Den befattning med hithörande frågor, som sålunda skulle uppdragas åt Konungens befallningshafvande, är nära öfverensstämmande med samma myndighets åligganden jämlikt bestämmelserna i lagen angående lösdrifvares behandling. I bägge fallen erfordras oftast för frågornas afgörande en på förhör och förebragt bevisning grundad saklig utredning,

under det en viss diskretionär myndighet måste vara den pröfvande förbehållen. Såväl på grund af det nära förhållande, som äger rum emellan Konungens befallningshafvande och de underordnade polismyndigheterna, som till följd däraf, att villkorligt frigifven fånge kan till förhör inställas omedelbart inför Konungens befallningshafvande, skulle större garantier för sakligt riktig pröfning förefinnas, om rätten till återkallelse lades i Konungens befallningshafvandes hand, än om den förbehölles fängvårdsstyrelsen, hvars pröfning i de flesta fall komme att grunda sig allenast å tillsyningsmannens uppgifter och hållna protokoll. Dessutom skulle vinnas den, då fråga är om förlust af personlig frihet, ingalunda oviktiga fördel, att beslut om återkallelse lämpligen kunde i likhet med dom till tvångsarbete få genom besvär underkastas pröfning af högsta domstolen.

På grund häraf hemställes om ändring på det sätt af 9—12 §§ i förslaget, att Konungens befallningshafvande i det län, där tillsynen utöfvas, skall äga ej mindre besluta angående återkallelse af villkorlig frihet än äfven med afseende å villkorligt frigifne utöfva den myndighet och i öfrigt intaga den ställning, som enligt förslaget inrymts åt fängvårdsstyrelsen, äfvensom att i 12 § intages en i hufvudsaklig öfverensstämmelse med stadgandena i första och andra styckena i 6 § af lagen angående lösdrivvares behandling affattad föreskrift om öfverklagande hos Kungl. Maj:t af beslut, hvarigenom villkorlig frihet återkallats.

Enär, då återkallelse af villkorlig frihet förekommit, fortsatt verkställighet skall äga rum af det utslag, hvarigenom straffet ådömts, samt lagen innefattande vissa bestämmelser om beräkning af strafftid den 1 juli 1898 följaktligen är å ifrågavarande verkställighet tillämplig, torde det föreslagna stadgandet i 12 § därom, att vid straffverkställighet, som efter återkallelse äger rum, skall i fråga om dag, från hvilken strafftiden räknas, tillämpas hvad därutinnan är i särskild lag stadgadt beträffande utslag, som vunnit laga kraft, böra såsom öfverflödigt och möjligen missledande utgå.»

Justitieråden *Quensel*, *Cassel*, *Thollander* och *Wijkander* instämde med justitierådet *Silverstolpe*; dock ansåg justitierådet *Thollander*, att klagan öfver återkallelse af villkorlig frigifning borde ske hos Kungl. Maj:t i statsrådet och icke i högsta domstolen, men att beslutet utan hinder af klagan genast ginge i verkställighet.

Justitierådet *Quensel* anförde vidare, att då den i 10 § omnämnda varning icke tillagts någon som helst rättsverkan, ifrågasättas kunde, huruvida icke föreskriften om varning borde helt och hållet utgå och ersättas med ett stadgande, att om den frigifne gjort sig skyldig till något, som kan föranleda återkallelse af den villkorliga frigifningen, på vederbörande

myndighets pröfning må ankomma, huruvida sådana omständigheter äro för handen, att återkallelse det oaktadt skäligen icke bör äga rum.

Justitierådet *Wijkander* erinrade dessutom *dels* vid 10 §, att det i samma § förekommande stadgande, att därest den frigifne blefve för brott ställd under tilltal vid domstol, tillsyningsmannen »i hvarje fall» skulle sådant hos fångvårdsstyrelsen anmäla, syntes förutsätta att tillsyningsmannen i sin ordning därom erhöle underrättelse från domstolen, *dels ock* vid 11 §, att särskilda bestämmelser om rätt till klagan mot häktningsbeslut enligt denna § vore erforderliga.

14 §.

Högsta domstolen anmärkte, att den i 14 § föreslagna bestämmelsen, att, där under tid, då någon åtnjöte villkorlig frihet, förekomme förvandling af honom ålagda böter, den förvandling skulle ske oberoende af det förra straffet, kunde på grund af ordalydelsen möjligen hänföras jämväl till det fall, att förvandlingen ägde rum i sammanhang med sådan dom, som i 13 § omförmäldes, men att, då skäl icke förelåge till undantag i detta fall från gällande bestämmelser om bötesförvandling, jämkning i berörda afseende i den föreslagna 14 § tarfvades.

15 §.

Justitierådet *Cassel* erinrade om hvad han vid 5 § anförde.

4:o) *Förslaget till lag angående villkorlig straffdom.*

Vid granskning af detta förslag anmärktes vid

1—3 §§.

Af justitierådet *Cassel*, med hvilken justitieråden *Quensel* och *Silverstolpe* instämde:

»Vid det förhållande, att af de två i 1 § till ledning för domaren angifna hufvudsakliga skäl för villkorlig doms beviljande, nämligen *dels* att straffets utkräfvande skulle medföra påföljder af särskildt menlig beskaffenhet och *dels* att antagas kunde, att den tilltala te skulle utan straffets undergående låta sig rättas, sistnämnda grund, i brist af hvilken förmånen af villkorlig dom aldrig borde beviljas, är af den öfvervägande betydelse, att densamma bort upptagas i främsta rummet, hemställas om jämkning i förslaget i detta afseende, i sammanhang hvarmed och af liknande orsak den redaktionella ändring torde böra vidtagas, att först efter

det ifrågavarande hufvudgrund kommit till uttryck, de omständigheter angifvas, hvilka skola tjäna till ledning för omdömet i afseende å den-
samma.

Då den lydelse, 2 och 3 §§ i förslaget erhållit, synes medgifva den tolkning, att villkorlig dom å böter kan meddelas jämväl då straffet ådömes efter annan lag eller författning än allmänna strafflagen, men af skäl, som i förslagets motiv anförts, användningen af villkorlig bötesdom ansetts böra inskränkas till fall, då straff ådömdes efter allmänna strafflagen, hemställer jag, att lydelsen af ifrågavarande båda §§ måtte i detta hänseende undergå jämkning.

Af justitierådet *Thollander*:

»Att den grannlaga pröfning, villkorlig dom förutsätter, icke kan anförtros åt annan myndighet än domstol, finner jag, lika med kommittén, obestriddigt. Men däremot anser jag begränsningen till straff, ådömda enligt allmänna strafflagen, hvilket skulle gälla äfven bötesstraff, göra den föreslagna lagens tillämpningsområde för trångt. Motiven i denna del synas gå ut på att i s. k. politimål användandet af villkorlig dom icke skulle vara lämpligt. Men då en strängt systematisk skillnad mellan egentliga brott och politiförseelser — i sig själf ytterst vanskelig — ingalunda är i vår lagstiftning genomförd, i det att, å ena sidan, i strafflagen med straff beläggas en del handlingar, som egentligen höra till politiförseelser, medan, å andra sidan, i ett flertal författningar finnas satta straff för handlingar, som, strängt taget, borde hafva sin plats i strafflagen, anser jag, att användandet af villkorlig dom icke bör inskränkas till straff enligt allmänna strafflagen.

Att den föreslagna lagen icke kan verka rubbning af tryckfrihetsförordningens stadganden, är obestriddigt, men med den affattning, 1 § erhållit, komma dess ordalag i strid mot tryckfrihetsförordningen i de fall, då denna i fråga om straffet hänvisar till strafflagen.

Uttrycket i första stycket: 'straff, som nu är nämndt' läser innebära, dels att vid konkurrens mellan brott efter allmänna strafflagen och särskild författning endast straffet efter allmänna strafflagen får ådömas villkorligt, och dels att villkorligheten icke afser annat än straffet, således ej skadeersättning och rättegångskostnad. Det torde dock vara tvifvelaktigt, om detta kan i uttrycket inläggas och om icke denna mening klarare framgått genom användande af allenast ordet: straffet. För att undanröja all tvekan beträffande skadestånd och rättegångskostnad anser jag i lagen böra uttryckligen utsägas, att den villkorliga domen icke har afseende därå. I fråga om konkurrensfall mellan brott efter allmänna strafflagen och efter särskild författning åberopar jag hvad jag förut yttrat eller att användan-

det af villkorlig dom icke bör inskränkas till straff efter allmänna strafflagen.

Det föreslagna institutets benämning 'villkorlig dom' torde lämpligen kunna införas i första stycket sålunda: 'må domstolen, där synnerliga skäl äro, äga genom villkorlig dom förordna' etc., då det i andra stycket begagnade föråldrade uttrycket: 'som här sägs' kunde undvikas.

Uttrycket i andra stycket: 'som blifvit honom tidigare ådömdt' lär innesluta den mening, att undergående af förvandlingsstraff för böter icke skall utesluta användandet af villkorlig dom; men då detta icke kan anses klart framgå af uttrycket, hemställes om dess förtydligande.

Enligt motiven skulle hänvisningen i 2 § till 1 § innebära, att användandet af villkorlig dom angående böter skulle bli beroende däraf, att böterna ådömts enligt allmänna strafflagen. Enligt min uppfattning kan denna § icke så tolkas, utan måste, om inskränkningen skall gälla, därom jag redan uttalat min mening, detta här uttryckligen utsägas. Ett särskildt skäl att anse stadgandet otydligt ligger i 3 §, där det talas om 'böter jämte frihetsstraff, som i 1 § sägs' och där relatiivsatsen icke kan hänföra sig till annat än frihetsstraff.»

Af justitierådet *Wijkander*:

»Det synes mig tvifvelaktigt, om begränsningen i förslagets tillämplighet till allenast fall, då straff skall bestämmas efter allmänna strafflagen, verkligen är grundad å afgörande skäl. På sätt justitierådet Thollander påvisat, är gränsen mellan egentliga brott och politiförseelser i vår lagstiftning ingalunda följdriktigt uppdragen och torde redan ur denna synpunkt vara illa ägnad att tillika utgöra gräns i nu ifrågavarande afseende. Men vidare torde det svårligen kunna förnekas, att äfven bland politiförseelserna förekomma fall, där villkorlig dom väl skulle vara på sin plats; och för allmänna rättsmedvetandet komme det tvifvelsutan att te sig som en oförklarlig obillighet, att den felande, som i ett dylikt fall dömts till böter, dem han ej förmådde gälda, ovillkorligen måste undergå förvandlingsstraff, medan den som dömts till liknande ansvar för vida svårare förseelse emot strafflagen kunde undslippa med villkorlig dom. Den af kommitterade uttalade farhågan, att vid oftare förekommande villkorlig dom i politimål fara kunde uppstå, att författningarnas efterlefnad icke tillbörligen upprätthålles, och att de felande trodde sig under vissa omständigheter kunna på förhand påräkna villkorlig dom, kan jag icke dela, då ju villkorlig dom ej skall användas i annat fall än då synnerliga skäl därtill äro. Berörda anmärkning kan för öfrigt med lika befogenhet åberopas i fråga om villkorlig dom för brott enligt strafflagen. Sant är däremot, att en viss ojämnhet alltid måste uppkomma därigenom att, såsom kom-

mitterade framhållit, användandet af villkorlig dom endast kan medgifvas domstol, och att således i de fall, där böter åläggas af andra myndigheter, ett villkorligt domfällande måste vara uteslutet, men denna ojämnhet synes mig vara af vida mindre betydighet än den, som skulle uppkomma, om förslagets ståndpunkt i nu ifrågavarande hänseende vidhålles. Anmärkningsvärdt synes mig vara, att i Norge, på sätt 4 och 5 §§ i promulgationslagen till nya norska strafflagen torde gifva vid handen, man icke dragit i betänkande att låta bestämmelserna om villkorlig dom gälla äfven i politimål. Med hänsyn till hvad jag nu anfört anser jag mig böra biträda justitierådet Thollanders uttalande om önskvärdheten af att förslagets tillämplighetsområde vidgas.

Jag instämmer vidare i hvad förut inom högsta domstolen yttrats beträffande önskvärdheten af förändrad affattning af tredje stycket i 1 §, samt anser lika inmed justitierådet Thollander den åt första och andra styckena af samma § gifna affattning icke med erforderlig tydlighet utmärka — såsom meningen skall vara — att frågan om skadestånd och rättegångskostnad falla utom ramen för ifrågavarande rättsinstitut, och att undergående af förvandlingsstraff för böter inom tio år före det till bedömande föreliggande brottet ej utgör hinder för villkorlig dom.»

Af justitierådet *Skarin*, att han för sin del, med hufvudsaklig anslutning till hvad justitieråden Thollander och Wijkander yttrat, ansåge tillräcklig grund ej förefinnas att, därest rättsinstitutet villkorlig straffdom införes, inskränka området för dess tillämpning till straff, ådömda allenast efter strafflagen. Enligt många andra lagar och författningar kunna längre frihetsstraff ådömas; och samma skäl, som böra föranleda villkorlig straffdom, när strafflagen tillämpas, synas med lika styrka tala för rättsinstitutets användning vid tillämpning af andra lagar. Om en person på samma gång dömes efter strafflagen till en månads straffarbete och efter en speciallag (t. ex. brännvinstillverkningsförfattningen eller malt-drycksförordningen) också till en månads straffarbete, således tillhoppa 2 månaders straffarbete, och fullgiltiga skäl förefinnas för användning af villkorlig straffdom, så skulle enligt förslaget sådan dom ej kunna användas beträffande det enligt speciallagen ådömda straff; och förslaget torde ej lämna tydligt besked huruvida meningen är att i sådant fall villkorlig straffdom må användas beträffande det brott, som bedömts efter allmänna strafflagen, hvilket väl i alla händelser vore meningslöst.

Högsta domstolen anmärkte, att stadgandet i andra stycket af 1:a §, att villkorlig dom ej finge brukas i det fall, att den tilltalade förklarades förlustig medborgerligt förtroende, med hänsyn till lagen om ändring i

vissa strafflagens bestämmelser angående förlust af medborgerligt förtroende den 17 mars 1905 borde bortfalla.

4 §.

Af justitierådet *Silverstolpe*, med hvilken justitierådet *Quensel* instämde:

»I afseende å bestämmelsen i 4 § angående förverkande af anstånd anmärkes, att till förebyggande af den missuppfattning, att anståndet kan förverkas allenast genom brott, som belägges med ansvar efter allmänna strafflagen, tydligt bör utmärkas, att den verkan, som uti ifrågavarande hänseende tillagts brott, tillkommer hvarje straffbar handling.»

Af justitierådet *Thollander*:

»Detta stadgande innebär ändring af 5 kap. 17 § strafflagen i så måtto, att om de tre åren gå till ända utan att den dömda begår brott, därför han dömes till straffarbete eller fängelse, det villkorligt ådömda straffet är förfallet, d. v. s. kan ej vidare verkställas, såvida den dömda icke finnes hafva före domen begått annat brott. Enligt motiven skall emellertid den i 5 kap. 17 § strafflagen stadgade tid af 10 år gälla afven villkorliga domar. Detta torde icke utan vidare vara klart, då villkorlig straffdom skulle införas såsom ett fristående institut och icke såsom en del af strafflagen.

Förhållandet mellan denna § och 5 kap. 17 § strafflagen torde därför, för undvikande af missförstånd, genom särskildt stadgande böra klargöras.»

6 §.

Af justitierådet *Cassel*, med hvilken justitieråden *Silverstolpe* och *Wijkander* instämde:

»Stadgandet i denna § synes mig kunna gifva anledning till den helt visst ej afsedda tolkning, att ej heller bestämmelserna i 4 § skulle komma till användning, därest i fall, som i samma § omförmäles, straff för det senare begångna brottet bestämdes efter 25 kap. strafflagen, och torde därför en jämkning af 6 §:s lydelse böra äga rum.»

Af justitierådet *Thollander*:

»Att, såsom kommittén yttrat, villkorlig dom icke lämpar sig för ambetsbrott är uppenbart. Men däremot torde samma skäl icke gälla beträffande alla underordnade, som på grund af 22 § i 25 kap. äro i straffrättsligt hänseende likställda med ämbetsmän. Tvärtom torde i många

fall just här vara för handen de förutsättningar, som göra villkorlig dom lämplig.»

Öfvergångsstadgandet:

Af justitierådet *Thollander*:

»Tillägget: 'men skall ej af högre rätt tillämpas i mål, som blifvit vid första domstol före sagda dag afdömdt' synes öfverflödigt, då säkerligen ingen öfverdomstol skulle tillämpa lagen, därest ej vid underdomstolen tillräcklig utredning förekommit.»

5:o) *Förslaget till lag angående ändrad lydelse af 1, 2, 4, 5 och 7 §§ i lagen om straffregister den 17 oktober 1900.*

Vid granskning af detta förslag anfördes vic

2 §.

Af justitierådet *Silverstolpe*, med hvilken justitieråden *Quensel* och *Cassel* instämde:

»Paragrafens sista stycke synes böra undergå sådan jämkning i affattningen, att stadgandet om uppgift till straffregistret angående häktingen kommer före stadgandet om uppgift till samma register rörande åtalets utgång.

5 §.

Af justitierådet *Silverstolpe*, med hvilken justitieråden *Quensel* och *Cassel* instämde:

»I händelse den enligt förslaget till lag angående villkorlig frigifning åt fängvårdsstyrelsen inrymda befogenhet att besluta om återkallelse af villkorligt medgifven frihet öfverflyttas å Konungens befallningshafvande, lärer däraf följa, att uppgift till straffregistret om sådant beslut bör lämnas af Konungens befallningshafvande i stället för af fängvårdsstyrelsen.

I sådan händelse bör tillika i lagen införas en föreskrift, att, därest Kungl. Maj:t upphäfver dylikt af Konungens befallningshafvande meddeladt beslut, uppgift härom skall till registret lämnas.»

Ur protokollet:

Carl Lundquist.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott
fredagen den 2 februari 1906.*

I närvaro af

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: TINGSTEN,
 BIESÈRT,
 friherre MARKS VON WÜRTEMBERG,
 TAMM,
 SIDNER,
 HELLNER,
 SCHOTTE,
 BERG,
 BERGSTRÖM,
Justitieråden: PETERSSON,
 QUENSEL.

Chefen för justitiedepartementet hans excellens herr statsministern anmälde i underdånighet högsta domstolens genom note ur protokollet öfver justitiedepartementsärenden för den 26 mars 1904 inhämtade utlåtande öfver dels det vid samma protokoll fogade, af särskilda kommitterade upprättade men sedermera i visst afseende jämkade förslag till lag angående ändring i vissa delar af strafflagen och dels af samma kommitterade utarbetade förslag till lag angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum, lag angående villkorlig frigifning, lag angående villkorlig straffdom, och lag angående ändrad lydelse af 1, 2, 4, 5 och 7 §§ i lagen om straffregister den 17 oktober 1900.

Efter redogörelse för utlåtandets innehåll yttrade herr statsministern:

»Emot de remitterade förslagen till lag angående ändring i vissa delar af strafflagen och till lag angående straffarbets och fängelsestraffs verkställande i enrum hafva, i fråga om införande af nytt förvandlingsstraff för böter, inom högsta domstolen framstälts anmärkningar af sådan vikt, att på grund däraf förslagen ansetts böra i denna del förfalla; och enär de i förslaget till lag angående ändring i vissa delar af strafflagen intagna bestämmelser rörande ändring i vissa afseenden af gällande stadganden om verkställighet af bötesstraff stå i nära sammanhang med förslaget om nytt förvandlingsstraff och, ehuru otvifvelaktigt innebärande reformer i rätt riktning, knappast i och för sig äro af den betydelse, att de böra införlifvas med vår lagstiftning, innan fullständig utredning angående samtliga erforderliga reformer af bötesstraffet förebragts, torde förslagen böra jämväl härutinnan förfalla. Däremot synes det icke vara nödigt eller lämpligt att låta med öfriga föreslagna ändringar i strafflagstiftningen anstå i afbidan på omförmälda utredning. Gifvet är ock, att de sålunda nu ej upptagna frågorna under en snar framtid böra blifva föremål för lagstiftningens uppmärksamhet.

Hvad därefter angår de i nyssnämnda två af de remitterade förslagen innehållna bestämmelser angående affliktiva skärpningar af omedelbart ådömda frihetsstraff, medgifva samma bestämmelser, såsom ock inom högsta domstolen framhållits, att jämväl långvariga frihetsstraff under vissa förhållanden förenas med skärpning. Affliktiv skärpning af dylika straff är emellertid ej af behovet påkallad och bör följaktligen ej heller få förekomma. Det lärer då vara oundgängligt, att i lagen bestämmes, när strafftiden skall anses så lång, att skärpning ej får ådömas. Med anslutning i hufvudsak till den af två reservanter bland kommitterade i denna fråga uttalade åsikt och i öfverensstämmelse med en mening, hvaråt inom högsta domstolen gifvits uttryck, hemställes om sådan ändring i de föreslagna bestämmelserna, att frihetsstraff öfver två år ej i något fall må förenas med skärpning.

I sammanhang härmed torde, såsom inom högsta domstolen hemstälts, ur förslaget böra borttagas det stadgande i sista stycket af 2 kap. 7 § strafflagen, enligt hvilket, sedan straff bestämts till endera arten af frihetsstraff och utmätts till tid, efter vissa straffmätningsgrunder skulle afgöras, om straffet borde ådömas med affliktiv skärpning, ett stadgande, som, på sätt inom högsta domstolen framhållits, skulle leda till dubbel straffmätning.

Såsom kommitterade anfört, synas öfvervägande skäl tala därför, att användande af särskilda straffskärpningsmedel icke för närvarande utsträcker

till sådana förmögenhetsbrott som förfalsknings-, tjufnads- och bedrägeribrott. Jämväl af andra hänsyn är af vikt, att i lagen angifvas de särskilda brott, för hvilka straffskärpning må kunna ådömas. Vid dessa förhållanden och då ur praktisk synpunkt afgörande betydelse icke kan tillmätas den af högsta domstolens flertal framställda anmärkningen rörande vanskligheten att i lagen uppräknade olika förbrytelser, för hvilka skärpning kan äga rum, har nämnda anmärkning icke ansetts böra föranleda den i detta afseende påyrkade ändring af förslaget, hvaremot i uppräknningen af brotten vidtagits en af anmärkning inom högsta domstolen föranledd mindre ändring.

Inom högsta domstolen har anmärkts, att den i 3 § af det remitterade förslaget till lag angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum förekommande bestämmelse, enligt hvilken hvarje skärpningsdag skall omfatta tjugufyra timmar, kunde gifva anledning till olika tolkningar. Med afseende härå och då det utan att behöfva särskildt uttalas torde vara klart, att skärpningsdag omfattar sammanlagdt tjugufyra timmar, har ifrågavarande bestämmelse ansetts böra ur förslaget utgå.

Den inom högsta domstolen uttalade meningen, att i lagen angående villkorlig frigifning icke lämpligen böra meddelas föreskrifter rörande de omständigheter, som af Konungen skola tagas i betraktande vid afgörande af frågor om sådan frigifning, kan jag icke dela. Konungens rätt att förordna om villkorlig frigifning af fånge, innan denne utstått sitt straff, har enligt förslaget blifvit bunden ej blott af vissa bestämda förutsättningar med afseende å aftjänad strafftid, utan ock af det villkor, att omständigheterna göra sannolikt, det fången på fri fot skall förhålla sig väl. Med hänsyn till sistnämnda betingelses innebörd synes det mig vara för lagens rätta tillämpning uti ifrågavarande afseende af stor vikt, att lagen så fullständigt som möjligt angifver grunder för bedömandet af samma betingelses tillvaro.

De af högsta domstolens flertal anförda skäl för anförtroende åt Konungens befallningshafvande att besluta angående återkallelse af villkorlig frihet torde böra föranleda ändring i det remitterade förslaget i nämnda afseende, hvaraf då ock blifver en följd, att den myndighet öfver de villkorligt frigifna och befattning med tillsynen öfver dem, som enligt det remitterade förslaget inrymts åt fångvårdsstyrelsen, i stället uppdrages åt Konungens befallningshafvande. Jämväl har jag ansett öfvervägande skäl tala för sådan ändring i förslaget, att beslut om återkallelse må kunna genom besvär underkastas pröfning af högsta domstolen. I sammanhang härmed synes förslaget böra fullständigast genom intagande af uttryckligt förbud för den frigifne att öfverklaga Konungens befallningshafvandes beslut angående varning.

Då befogenheten att besluta om återkallelse af villkorlig frihet sålunda icke såsom enligt det remitterade förslaget skulle tillkomma central myndighet, och de i motiven till samma förslag anförda grunder för stadgandet i 12 §, att beslut om återkallelse går i verkställighet utan hinder af däröfver förd klagan, icke äga samma giltighet, då fråga är om beslut af lokala myndigheter, bör i samma paragraf i stället införas en bestämmelse, enligt hvilken, då villkorlig frihet återkallats, den frigifne, om han är häktad, äger, efter förklaring, att han med återkallelsebeslutet åtnöjes, aftjana straffet utan afvaktan på klagotidens utgång.

Bestämmelsen i 4 § af det remitterade förslaget att, då prøfvotid förlupit utan sådant afbrott, som i paragrafen angifves, straffet skall anses vid prøfvotidens utgång till fullo aftjänadt, kan, såsom inom högsta domstolen påvisats, i följd af fiktionen, att straffet till den del det icke verkställts anses på en gång aftjänadt i det ögonblick, då prøfvotiden tilländagår, stundom medföra, att straffet för ett under prøfvotiden begånget brott, hvarå dom eller häktning före samma tids utgång icke följt, blifver lindrigare än det straff, brottet i och för sig förskyllt. En sådan olägenhet anser jag böra undvikas. Då det icke lärer kunna ifrågasättas annat än att, om villkorligt frigifven person uppfyllt de vid frigifningen fästa betingelser, han skall anses hafva till fullo utstått sitt straff, har jag tagit i öfvervägande, huruvida icke i sådant fall straffet, hvilket enligt förslaget skall i fråga om beräkning af tid för ådömd påföljd enligt 2 kap. 19 § strafflagen anses utståndet vid tiden för den villkorliga frigifningen, kan jämväl i öfriga afseenden så anses. Såsom af flertalet ledamöter inom högsta domstolen framhållits, kan åtnjutande af villkorlig frihet icke anses såsom straffverkställighet, och den villkorliga frigifningen innebär följaktligen ett efterskänkande under vissa betingelser af en del af ett ådömdt straff. När det visar sig, att dessa betingelser uppfyllts, är därmed ock afgjort, att den villkorligt efterskänkta återstoden af straffet icke kan verkställas och att följaktligen straffverkställigheten i detta fall afslutats vid frigifningen. Häraf synes böra följa, att straffet anses vid frigifningen till fullo aftjänadt, då prøfvotiden förlupit utan sådant afbrott, hvarom förut är nämndt. Genom den ändring, som i öfverensstämmelse härmed föreslås i det remitterade förslaget, torde ej heller vara att befara olägenheter. Af samma ändring följer att, om en person, som blifvit villkorligt frigifven från straff för tredje resan stöld, under prøfvotiden begår nytt dylikt brott, han skall, om han dömes först efter utgången af prøfvotiden utan att hafva under samma tid för brottet häktats, straffas för fjärde resan stöld.

Vidkommande förslaget till lag angående villkorlig straffdom anser jag i likhet med tre ledamöter af högsta domstolen, att sådan dom bör kunna komma till användning af domstol jämväl i andra fall, än då straff ådömes efter allmänna strafflagen. Förslagets bestämmelser lämna enligt mitt omdöme tillfyllestgörande säkerhet mot alltför flitigt användande af det ifrågasatta rättsinstitutet, och hvad särskildt angår villkorlig dom å böter, hvarom vid utvidgning af lagens tillämplighetsområde nästan uteslutande är fråga, är genom särskildt stadgande i förslaget förebyggt, att sådan dom brukas i annat fall, än där den kan anses likbetydande med dom å förvandlingsstraffet. I öfverensstämmelse med den af kommitterade i motiven till förslaget uttalade mening, att villkorlig dom icke bör användas för brott, som bedömes efter strafflagen för krigsmakten, torde undantag i detta afseende böra i förslaget intagas, dock att, med hänsyn till pågående arbete å krigslagstiftningens område, frågan om användning af villkorlig dom för dylikt brott ej må anses därigenom vara definitivt löst. Vidare torde det med afseende å den affattning, 1 § i förslaget ansetts böra erhålla i fråga om lagens tillämplighetsområde, vara ändamålsenligt i 6 § erinra, att hvad i lagen är stadgadt angående meddelande af villkorlig dom ej skall hafva afseende å straff, som ådömes för förbrytelse mot tryckfrihetsfördordningen.

Genom stadgandet i 4 § af det remitterade förslaget att, där den, som undfått villkorlig dom, inom tre år efter domen begår brott, därför han till straffarbete eller fängelse dömes, domstolen skall förklara det beviljade anståndet förverkadt, skulle möjligen kunna uppstå tvekan, huruvida å villkorlig dom skall tillämpas bestämmelsen i 5 kap. 17 § strafflagen att, där ådömdt straff ej är svårare än straffarbete i två år, straffet förfaller, om domen ej verkställs inom tio år, sedan den gafs. För att jämlikt erinran inom högsta domstolen undanrödja sådan tvekan föreslås tillägg i sistuämnda paragraf, hurusom enligt lagen angående villkorlig straffdom straff kan förfalla tidigare än tio år efter domen.

I förslaget till lag angående ändrad lydelse af vissa paragrafer i lagen om straffregister föreslås vissa ändringar, påkallade därpå, att å Konungens befallningshafvande öfverflyttas befogenhet att besluta om återkallelse af villkorligt medgifven frihet, hvarjämte första stycket i 5 § bör underkastas jämkning i ändamål att ernå nära öfverensstämmelse med lagrummets lydelse enligt lag den 7 april 1905.

I öfverensstämmelse med hvad nu anförts har jag låtit omarbета förslagen, därvid dessutom vidtagits en del andra ändringar, hvilka äfven de, där de ej äro af rent redaktionell natur, föranledts af anmärkningar, som inom högsta domstolen framstälts.»

Sedan herr statsministern uppläst de sålunda jämkade förslagen, nämligen förslag till lag angående ändring i vissa delar af strafflagen, till lag angående straffarbets och fängelsestraffs verkställande i enrum, till lag angående villkorlig frigifning, till lag angående villkorlig straffdom och till lag angående ändrad lydelse af 1, 2, 4, 5 och 7 §§ i lagen den 17 oktober 1900, om straffregister hemställde herr statsministern, att dessa förslag måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom nådig proposition för Riksdagen till antagande framläggas.

Justitierådet Quensel åberopade hvad han vid lagförslagets granskning i högsta domstolen anfört, i den mån hans anmärkningar icke blifvit vid den skedda omarbetningen iakttagna.

Statsrådets öfriga ledamöter biträdde herr statsministerns hemställan;

och täcktes Hans Maj:t Konungen, med bifall till denna hemställan, i nåder förordna, att till Riksdagen skulle aflätas proposition i ämnet af den lydelse bilagan litt. A vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet

Carl Lundquist.